

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Ruská federace – Finsko: vzájemné zahraničně obchodní
aktivity**

Danil Kuznetsov

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Danil Kuznetsov

Podnikání a administrativa

Název práce

Ruská Federace – Finsko: Vzájemné zahraničně obchodní aktivity

Název anglicky

Russian Federation – Finland: Mutual foreign trade activities

---

Cíle práce

Hlavním cílem dané bakalářské práce na základě analýzy rozvoje vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem určit hlavní tendence týkající se hospodářských vztahů obou zemí.

V práci se rovněž pracuje i s dílčími cíli. Prvním dílčím cílem je vypracování literární rešerše v oblasti teorie zahraničního obchodu. Dalším dílčím cílem je zhodnocení dopadu sankcí na zahraniční obchod Ruska. Třetím dílčím cílem je zpracování analýzy aktuálního stavu vzájemného obchodu a zároveň i zhodnocení jeho komoditní struktury.

Metodika

Prvním metodickým krokem v dané práci je tedy shromáždění teoretických poznatků, a to ve formě literární rešerše. Bude se jednat o část práce, kde hlavním účelem je provedení konfrontace názorů jednotlivých autorů na zkoumané téma.

Dalším metodickým krokem je sběr a následná analýza statistické informace týkající se vzájemného obchodu. Účelem daného metodického kroku je tedy vymezení struktury a vývoje obchodu.

Posledním metodickým krokem je zhodnocení perspektiv vývoje vzájemného obchodu, a to pochopitelně se zaměřením na sankce a rovněž na aktuální stav a potřeby ekonomik Finska a Ruska.

V rámci bakalářské práce se pracuje s celou řadou metod. Mezi nejdůležitější patří analýza, syntéza a analogie. Veškeré důležité výstupy mají grafickou podporu v podobě grafů.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Rusko, Finsko, vzájemný obchod, struktura, hodnota, vývoj, trend, konkurenceschopnost, sankce, dopady

---

Doporučené zdroje informací

ISHCHUKOVA, N. – SMUTKA, L. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *The position of Russian Federation in the international market of agricultural and foodstuff products [rukopis]*. Disertační práce. Praha: 2013.

ROSOCHATECKÁ, E. – SMUTKA, L. – SVATOŠ, M. *Globalizační procesy v zemědělství a role EU v rámci globálního trhu*. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-26-9.

SMUTKA, L. *Vybrané aspekty agrárního sektoru ve světě : (vývoj produkce a obchodu s agrárními komoditami)*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-2101-4.

SMUTKA, L. *World agricultural production, consumption and trade development – selected problems : (position of the European Union in the global agricultural market)*. Prague: Powerprint, 2012. ISBN 978-80-87415-45-0.

SVATOŠ, M. – BENEŠ, V. – RUŽIČKA, K. – ŠUBRT, M. – SMUTKA, L. et al. *Zahraniční obchod – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009, 368s. ISBN 978-80-247-2708-0.

SVATOŠ, M. – SMUTKA, L. – ISHCHUKOVA, N. *The position of agriculture in the Russian Federation – the last two decades development overview*. *Agricultural Economics (Zemědělská ekonomika)*, 2014, roč. 60/2014, č. 11, s. 489-502. ISSN: 0139-570X.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

Mgr. Elizbar Rodonaia, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 1. 12. 2017

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 12. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.03.2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Elizbaru Rodonaia, Ph. D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Ruská federace – Finsko: vzájemné zahraničně obchodní aktivity

Souhrn

Předkládána bakalářská práce je zaměřena na vytvoření analýzy vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem, a to jak z historické perspektivy, tak i z pohledu budoucnosti. V rámci bakalářské práce je zohledněna i problematika posledních sankcí vůči Rusku.

Hlavním cílem dané bakalářské práce na základě analýzy rozvoje vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem určit hlavní tendence týkající se hospodářských vztahů obou zemí. V práci se rovněž pracuje i s dílčími cíli. Prvním dílčím cílem je vypracování literární rešerše v oblasti teorie zahraničního obchodu. Dalším dílčím cílem je zhodnocení dopadu sankcí na zahraniční obchod Ruska. Třetím dílčím cílem je zpracování analýzy aktuálního stavu vzájemného obchodu a zároveň i zhodnocení jeho komoditní struktury.

V rámci bakalářské práce se pracuje s celou řadou metod. Mezi nejdůležitější patří analýza, syntéza a analogie. Veškeré důležité výstupy mají grafickou podporu v podobě grafů. Zdrojem dat pro výzkum posloužily oficiální statistické úřady obou zemí a zároveň i Eurostat.

Klíčová slova: Rusko, Finsko, vzájemný obchod, struktura, hodnota, vývoj, trend, konkurenceschopnost, sankce, dopady.

Russian federation – Finland: mutual foreign trade activities

Summary

The bachelor thesis is focused on the analysis of mutual trade between Russia and Finland, both from the historical perspective and from the future development point of view. The bachelor thesis also takes into account the issue of the latest sanctions against Russia.

The main aim of this bachelor thesis is based on an analysis of the development of mutual trade between Russia and Finland, identify the main trends concerning the economic relations of both countries. Thesis is also working with partial aims. The first partial aim is to develop literary research in the field of foreign trade theory. Another partial aim is to assess the impact of sanctions on Russia's foreign trade. The third aim is to analyse the current state of mutual trade and also to evaluate its commodity structure.

The bachelor thesis uses a wide range of methods. The most important are analysis, synthesis and analogy. All important outputs have graphical support in the form of graphs. The data came from the official statistical offices of both countries and Eurostat.

Keywords: Russia, Finland, mutual trade, structure, value, development, trend, competitiveness, sanctions, impacts.

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl a metodika.....	10
3 Teoretická část – literární rešerše	12
3.1 Teorie mezinárodního obchodu.....	12
3.2 Představení Ruska a Finska.....	15
3.2.1 Rusko	16
3.2.2 Finsko.....	22
3.3 Sankce proti Rusku a mezinárodní obchod Ruska.....	28
3.4 Vzájemné vztahy mezi Ruskem a Finskem	30
3.5 Shrnutí teoretické části práce	31
4 Vlastní výzkum.....	34
4.1 Vývoj, struktura, tendence vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem....	34
4.2 Současný stav obchodu mezi oběma zeměmi	41
4.3 Perspektivy rozvoje.....	45
4.4 Dopad sankcí na vzájemný obchod.....	47
4.5 Shrnutí praktické části práce	48
5 Závěr.....	49
Seznam použitých zdrojů	51
Literatura	51
Odborné studie	51
Databáze a internetové zdroje	51

Seznam obrázků

Obrázek 1. HDP Ruska v mld. eur.....	18
Obrázek 2. Inflace v Rusku - index CPI	18
Obrázek 3. Nezaměstnanost v Rusku	19
Obrázek 4. Export a import z/do Ruska v mil eur	20
Obrázek 5. HDP Finska v mld. eur	24
Obrázek 6. Inflace ve Finsku - index CPI.....	25
Obrázek 7. Nezaměstnanost ve Finsku	26
Obrázek 8. Export a import z/do Finska v mil eur.....	27
Obrázek 9. Komoditní struktura ruských vývozu do Finska	39

Seznam tabulek

Tabulka 1. PEST analýza Ruska a Finska	15
Tabulka 2. Rating celosvětového ekonomického fóra Globální index.....	36

Tabulka 3. Export a import mezi Ruskem a Finskem (v miliardách euro).....	38
Tabulka 4. Hlavní typy vývozu z Ruska do Finska (v tisících euro).....	40
Tabulka 5. Obchod v oblasti služeb mezi Finskem a Ruskem v letech 2010-2014. mil. euro	44

1 Úvod

Předkládána bakalářská práce je zaměřena na vytvoření analýzy vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem, a to jak z historické perspektivy, tak i z pohledu budoucnosti. Zkoumané téma je bezesporu naprosto zásadní pro dnešní dobu. Zaprvé Rusko a Finsko mají velmi dlouhou historii vzájemných vztahů, navíc Finsko bylo jednu dobu součástí Ruské říše .

Zadruhé vzájemný obchod mezi zeměmi je na velmi vysoké úrovni, přitom k obchodování mezi oběma zeměmi docházelo i za doby vlády komunistů v Rusku. Takže i přes to, že obě dvě země patřily do jiných mocenských bloků hospodářské zájmy převyšovaly politické. Zatřetí Finsko je velmi významným partnerem Ruska jak v rámci EU, tak i v mezinárodní politice. Většinou obě dvě země sdílejí stejný pohled na mezinárodní otázky.

V rámci bakalářské práce je zohledněna i problematika posledních sankcí vůči Rusku. Bohužel v současné době vztahy s mnoha evropskými zeměmi a Ruskem se dostaly na bod mrazu, ačkoliv Rusko a EU zřejmě mají velmi mnoho společných témat pro jednání a obchodování.

Při výzkumu vzájemných vztahů jsou využity jak články pojednávající na dané téma, tak i nejnovější statistické údaje. Pochopitelně v rámci výzkumu je zohledněna i legislativa.

2 Cíl a metodika

Hlavním cílem dané bakalářské práce na základě analýzy rozvoje vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem určit hlavní tendence týkající se hospodářských vztahů obou zemí.

V práci se rovněž pracuje i s dílčími cíli. Prvním dílčím cílem je vypracování literární rešerše v oblasti teorie zahraničního obchodu. Dalším dílčím cílem je zhodnocení dopadu sankcí na zahraniční obchod Ruska. Třetím dílčím cílem je zpracování analýzy aktuálního stavu vzájemného obchodu a zároveň i zhodnocení jeho komoditní struktury.

Prvním metodickým krokem v dané práci je tedy shromáždění teoretických poznatků, a to ve formě literární rešerše. Bude se jednat o část práce, kde hlavním účelem je provedení konfrontace názorů jednotlivých autorů na zkoumané téma.

Dalším metodickým krokem je sběr a následná analýza statistické informace týkající se vzájemného obchodu. Účelem daného metodického kroku je tedy vymezení struktury a vývoje obchodu.

Posledním metodickým krokem je zhodnocení perspektiv vývoje vzájemného obchodu, a to pochopitelně se zaměřením na sankce a rovněž na aktuální stav a potřeby ekonomik Finska a Ruska.

V rámci bakalářské práce se pracuje s celou řadou metod. Mezi nejdůležitější patří analýza, syntéza a analogie. Veškeré důležité výstupy mají grafickou podporu v podobě obrázků anebo tabulek.

3 Teoretická část – literární rešerše

V první části bakalářské práce bude představen teoretický základ zkoumané problematiky – pozornost bude zaměřena zejména na teorii mezinárodního obchodu a základní představení obou zemí.

3.1 Teorie mezinárodního obchodu

V rámci první kapitoly bakalářské práce bude provedena analýza nejdůležitějších teorií, které popisují mezinárodní obchod. Vzhledem k relativní složitosti dané problematiky bylo rozhodnuto zvolit nejznámější z nich, jedná se o: teorii merkantilismu, teorii Davida Hume, teorie absolutní výhody od Adama Smithe, teorie komparativní výhody, teorie reciproční poptávky, a nakonec teorie periferní ekonomiky.

Mezinárodní obchod je součástí celosvětových vztahů. Poprvé zmínky o politice v oblasti mezinárodního obchodu je možné nalézt u vědeckého směru merkantilismus existující v 16. – 17. století. Daný vědecký směr, jak to lze poznat z názvu velmi velký důraz přidává drahým kovům, které byly podle něj základem veškerého bohatství a blahobytu. V rámci mezinárodního obchodu merkantilisté upozorňovali na nutnost existence pozitivní obchodní bilance a omezení dovozu formou uválení dovozních cel. Ve výsledku daná teorie znamenala omezení mezinárodního obchodu, zejména s drahými kovy, jelikož snahou bylo zaprvé zanechat drahé kovy v rámci daného státu a zadruhé za každou cenu mít přebytečnou obchodní bilanci (Blažek, 2011, s. 115).

Pochopitelně výše uvedený přístup může přivést k úplné uzavřenosti dané ekonomiky. Příkladem je třeba Japonsko, které bylo uzavřeno na několik staletí (Cihelková, 2010, s. 42). V moderní době je příkladem Severní Korea. Jak je zřejmé jenom z výčtu těchto příkladů omezení mezinárodního obchodu a důraz jenom na svoje vlastní síly nepřivádí k ničemu dobrému – Japonsko třeba muselo v 19. století relativně složitě bojovat proti následkům zaostalosti země. O Severní Koreji ani není potřeba mluvit, zejména v porovnání s jižním sousedem dané země.

Historicky první nejrozpracovanější teorii mezinárodního obchodu vznikla díky Davidu Hume na konci 18. století. Daný autor rozpracoval kvantitativní teorii peněz. Jedná se o teorii zdůrazňující, že aktivní obchodní bilance v ekonomice povede k růstu objemu množství peněz v ekonomice. Ve výsledku tedy bude oslabena pozice domácích výrobců na

trhu, což povede ke snížení exportu, a tedy i poklesu obchodní bilance. Dále daný vědec zdůrazňoval nutnost otevření ekonomiky daného státu, a to pro všechny zúčastněné země. David Hume byl představitelem vědeckého směru liberalismus, který na rozdíl od merkantilismu zdůrazňoval výhody otevřených ekonomik, ze které mohou profitovat všechny zúčastněné země (Jiránková, 2010, s. 16-17).

Dalším významným autorem, který přispěl k teorii mezinárodního obchodu je zakladatel ekonomie Adam Smith. Daný vědec definoval pojem absolutní konkurenční výhoda, který je založen na jednoduché myšlence – „*Tato teorie říká, že země by se měla specializovat na výrobu těch výrobků, které je schopna vyrábět levněji (za použití menšího množství práce) než ostatní země. Tyto výrobky bude dovážet do zemí, kde je jejich výroba dražší, a naopak z nich dovážet výrobky, které jsou tyto země schopny vyrobit nejlevněji*“. V podstatě podle Smithe v teorii mezinárodního obchodu je důležité, aby se každá země zaměřila na to, co umí vyrobit nejlépe, zbytek by měla dovážet. Právě daný přístup ve výsledku vyžaduje otevření trhů a růst mezinárodního obchodu. Pochopitelně teorie má celou řadu předpokladů – svobodný obchod mezi zeměmi, nulové transakční náklady, konstantní výnosy z rozsahu, dokonalá mobilita pracovní síly mezi odvětvími a dokonalá imobilita pracovní síly mezi zeměmi (Jiránková, 2010, s. 16-18).

Na teorii absolutních výhod navazuje teorie komparativních výhod od Davida Ricardo, která se snaží odstranit omezení, která pocházejí z dané teorie, jedná se o situaci, ve které žádná ze zemí nemá absolutní výhodu, respektive situaci, ve které se jejich absolutní výhody moc neliší. Daná teorie vychází z toho, že žádná ze zemí nemá žádnou absolutní výhodu – tedy nedokáže žádný produkt vyrábět nejlevněji. V tomto případě by bylo vhodné se specializovat na výrobu toho druhu statku, kde daná země má větší absolutní výhodu, respektive nejmenší absolutní nevýhodu. Zbytek produktů by měla tedy automaticky dovážet do země. Daná teorie rovněž zdůrazňuje vliv mezinárodního obchodu (Štěrbová, 2013, s. 42).

Teorie reciproční poptávky je založena na tom, že náklady na výrobu nebo produkci daného statku nemají fixní vztah vůči ceně. Daná teorie uvádí, že mezinárodní obchod bude uskutečňován v závislosti na střetu nabídky a poptávky. Země tedy dle dané teorie budou vycházet z nákladů a jejich vztahu vůči ceně (Štrach, 2009, s. 24).

Zajímavá je teorie periferní ekonomiky od argentinského ekonomy Raula Prebishe. Dle daného vědce mezinárodní obchod je odehráván ve dvou seskupeních. První seskupení je

tvořeno vyspělými zeměmi světa, které vyvážejí průmyslové výrobky s vysokou přidanou hodnotou. Druhá skupina je tvořena zeměmi rozvíjejícího se světa, které poskytuje na mezinárodní trh suroviny a potraviny. V dané situaci ale není situace rovnovážná – dle jeho teorie první skupina zemí je ve značné výhodě, jelikož růst objemu světového obchodu přináší zvýšení poptávky po průmyslovém zboží nikoliv po potravinách a surovinách. Proto ceny na průmyslové zboží rostou rychleji (Kalínská, 2013, s. 63). Příkladem je třeba dnešní Rusko, které dováží hlavně výrobky s vysokou přidanou hodnotou a vyváží hlavně nerostné suroviny – ropu a zemní plyn.

Je nutné uvést, že většina vlád v dnešní době se snaží podpořit export, respektive omezit import. Dělá to díky celé řadě opatření jak finančního, tak i administrativního charakteru. Snahou je tedy udržení aktivního salda zahraničního obchodu, tedy převýšení vývozu nad dovozy do země. Důvod této snahy je zřejmý – vývozem vláda posiluje svou domácí ekonomiku a podporuje zaměstnanost ve svém domácím prostředí. Naopak v případě vývozy dochází k odlivu peněz do zahraničí. Na druhou stranu, jak zcela správně poukazuje Jiránková (2010, s. 16), v případě snahy dodržet mezinárodní obchod ve prospěch své domácí ekonomiky, konečným výsledkem je nulový obchod. Navíc jak víme z dějin začátku 20. století v Evropě snaha o rozšíření trhu odbytu může vést až ke vzniku války – příkladem je první světová válka, jejíž jednou z příčin vzniku byla snaha rozšířit trhy svého odbytu.

V rámci mezinárodního obchodu naprosto zásadní roli hraje měnový kurs. Jedná se o poměr domácí měny vůči zahraničním měnám. Změna této relace automaticky povede ke změně poptávky, respektive nabídky na světovém trhu (Mulačová, 2013, s. 449). Proto vliv na měnový kurz ze strany místní centrální banky může mít naprosto velký vliv na dovoz, respektive vývoz. Příkladem jsou poslední intervence ČNB s cílem depreciaace koruny, jak je uvedeno na oficiálních stránkách hlavní české banky: *„Oslabení kurzu koruny vede ke zvýšení dovozních cen, a tím i celkové cenové hladiny v tuzemsku. V menší míře podporuje i domácí ekonomickou aktivitu. Vlivem nárůstu dovozních cen lze sice očekávat nižší koupěschopnost domácností, jejich poptávka však může být ve zvýšené míře přesměrována k domácímu zboží a službám a podpořena nižšími reálnými úrokovými sazbami v důsledku zvýšených inflačních očekávání. Zároveň slabší kurz podporuje české vývozy, a tím roste konkurenceschopnost a ziskovost podniků, a i jejich ochota investovat. Oživení výroby následně přispívá k nárůstu zaměstnanosti a mezd, což zvyšuje kupní sílu domácností“*

(Oficiální stránky České národní banky. Měnový kurz jako nástroj měnové politiky – nejčastější otázky a odpovědi).

Je rovněž nutné poznamenat, že růst mezinárodního obchodu pomohl nakonec ukončit veškeré neshody v Evropě. Po celé svoje dějiny byla Evropa hlavním místem, kde neustále docházelo k bojům, respektive střetům mezi jednotlivými státy. Vznik společného trhu odstranil danou situaci, evropské země si uvědomily, že je daleko lepší obchodovat nežli bojovat. Příkladem je bezesporu celá řada válek, která existovala v Evropě a vzniklá z důvodu rozšíření trhu odbytu – první světová válka, prusko-francouzská válka, prusko-rakouská válka, dánsko-německá válka apod.

3.2 Představení Ruska a Finska

Rusko a Finsko budou představeny na základě známé PEST analýzy zahrnující politické, ekonomické, sociální a technické okolí. Jedná se o analýzu, která je klíčová pro zhodnocení země (Griffin, 2010, s. 127). Výsledek PEST analýzy vypadá následovně – viz tabulka č. 1. V dalším textu bude uveden podrobný rozbor.

Tabulka 1. PEST analýza Ruska a Finska

Rusko	Finsko
Politické okolí	Politické okolí
Silný vliv prezidenta Ústřední roli v parlamentu hraje proprezidentská strana	Silný vliv parlamentu Vzestup vlivu pravicových stran
Ekonomické okolí	Ekonomické okolí
Rychlý růst HDP v posledních letech Ekonomická krize z důvodu sankcí Přebytečná obchodní bilance, úzké vztahy s EU Nediverzifikovaný vývoz – hlavně fosilní paliva	Stabilní ekonomika Dovoz překračuje vývoz V zahraničním obchodě orientace na země EU
Sociální okolí	Sociální okolí
150 mil obyvatel – velký vnitřní trh odbytu Velmi velký počet národností a náboženství Nerovnoměrné osídlení, ale koncentrované Klíčový význam Moskvy, Petrohradu a průmyslových center	Relativně rovnorodé z pohledu národností obyvatelstvo Jeden z nejméně obydlých států Evropy Švédsky mluvící menšina Rostoucí počet migrantů Jeden z nejlepších školních systémů na světě
Technické okolí	Technické okolí
Velké byrokratické překážky v rozvoji inovací Nerozvinutá dopravní infrastruktura	Jeden ze světových lídrů v oblasti inovací Vysoce rozvinutý průmysl

Zdroj: výsledky vlastní analýzy

3.2.1 Rusko

Rusko je největším státem v současné době. Jeho význam na světové politické scéně je rovněž velmi velký – je to podmíněno tím, že země je jedním z největších světových vývozců strategicky nejvýznamnějších surovin, kam patří ropa a plyn. Dále země má i velmi silnou armádu a rozsáhlý arsenál jaderných zbraní.

Na druhou stranu ještě v 90. letech byla situace zcela odlišná – země se snažila transformovat z pánovného hospodářství na tržní ekonomiku. Ve výsledku tedy byly zničeny veškeré předchozí ekonomické vazby, což se nemohlo neodrazit na ekonomice – růst nezaměstnanosti, hyperinflace, masová imigrace apod. (Moosa, 2013, s. 239).

Velice diskutovanou oblastí v dnešní době je v případě Ruska vyhlášení sankcí jako odvetu na anexi Krymu a události na východě Ukrajiny.

Politické a legislativní okolí

Politicko-právní okolí je snad nejširším okruhem a zahrnuje velmi rozsáhlou oblast – od způsobů uplatňování státní moci do daňových sazeb. Hlavním městem země je Moskva, do ostatních důležitých měst bych zařadil (Petrohrad, Perm, Rostov, Jekatěrinburg, Ufa, Voroněž, Jaroslavl, Vladivostok). Historie Ruské federace je velmi bohatá na události a začíná prvním státem východních Slovan – Kyjevskou Rusí. Tento stát byl založen Vikingy. Moderní dějiny země začínají však až vládou Petra I. Velikého.

Zákonodárná moc je uplatňována parlamentem, který je rozdělen do dvou komor: horní komory (tzv. Sovět Fěderacii) a dolní komory (Gosudarstvěnnaja Duma). Sovět Fěderacii je, stejně jak i v České republice, složen z místních představitelů, rozdíl je ovšem to, že tyto představitele nebyli přímo zvoleni v regionech, ale byli posláni od výkonné a zákonodárné moci v určitém ruském regionu. Horní komora plní obdobné funkce jak i v České republice.

Dolní komora má rozsáhlejší pravomoc a jejím hlavním účelem je přijetí a projednání zákonů. V moderní Ruské federaci naprosto rozhodující roli hraje jedna strana – Jediné Rusko. Tato strana již delší období získává více než 60 % hlasů voličů. Dalšími významnými stranami jsou Komunistická strana Ruské federace, Liberálně-demokratická strana Ruska a Spravedlivé Rusko.

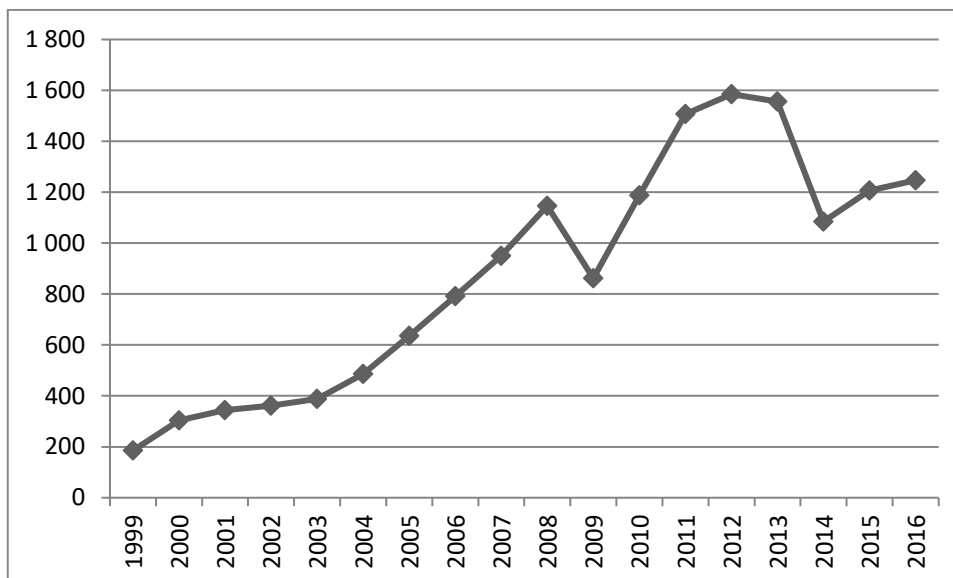
Soudní moc je rozdělena jak i v České republice. Ruská federace má ovšem jeden článek navíc – jedná se o vojenský soud (vojenský tribunál). Tento článek soudní soustavy se zabývá přestupky a trestné činy spáchané buď vojáky, nebo lidmi, které jsou na alternativní vojenské službě.

Ekonomické okolí

Růst HDP byl v předchozích letech naprosto obrovský a pohyboval se na úrovni desítek procent ročně, zlom přišel až v roce 2008, kdy do Ruské federace dorazila hospodářská krize a změny HDP oproti předchozímu roku byly dokonce záporné – viz obrázek č. 1. V roce 2010 se však ekonomika odrazila ode dna a bylo možné vypořádat určitý ekonomický růst, který se zastavil až v roce 2013. Od roku 2014 je možné vidět další ekonomický růst. Je tedy zřejmé z vývoje HDP, že ruská ekonomika patří spíše do rozvíjejících se ekonomik, změny jsou velmi velké.

Za posledních několik let došlo k velmi silnému oslabení ruské měny ve vztahu k americkému dolaru a euru. Důvodem je vyhlášení sankcí proti zemi v souvislosti s posledními událostmi na Ukrajině. Jednou z oblastí sankcí bylo omezení přístupu ruských finančních institucí k západním trhům, což se odrazilo v deficitu valuty, které se projevilo zvýšením kurzu.

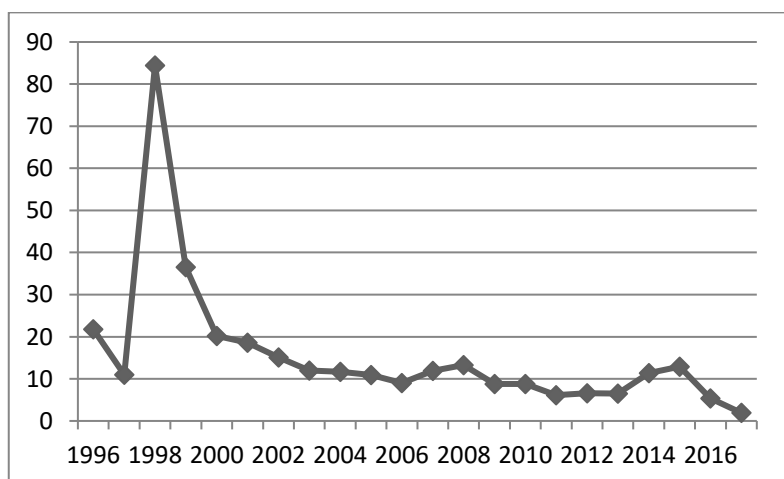
Obrázek 1. HDP Ruska v mld. eur

Zdroj: Oficiální statistický úřad Ruska. HDP

V Ruské federaci, stejně jak i ve všech rozvíjejících se zemí je velmi vysoká míra inflace, která překračuje 10 % - viz obrázek č. 2. Na druhou stranu naprosto drastická inflace z 90. let minulého století je již součástí jenom učebnic. V podstatě v zemi peníze na začátku 90. let v Rusku a v jiných zemích SNS¹ přestaly plnit svoje základní funkce a byly nahrazeny barterem (Liping, 2017, s. 10).

Obrázek 2. Inflace v Rusku - index CPI

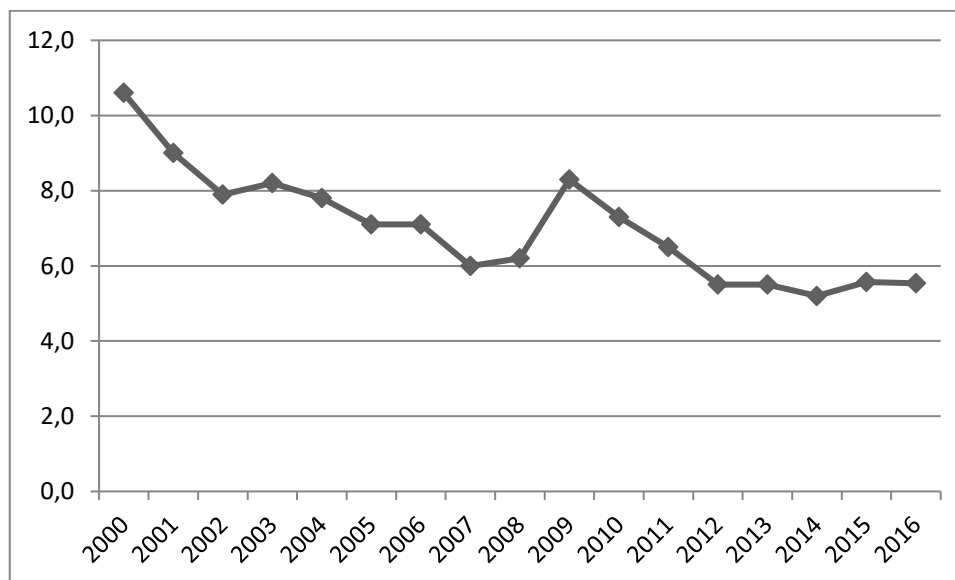

Zdroj: Oficiální statistický úřad Ruska. Inflace

¹ SNS je Společenství nezávislých států

Nezaměstnanost je docela stabilní a pohybuje se na úrovni 7-8 % - viz obrázek č. 3. Pochopitelně v zemi existují výrazné regionální rozdíly v nezaměstnanosti – nejméně je nezaměstnaných v Moskvě, Petrohradu a ekonomicky vyspělých regionech (Omská oblast, Jugra apod.) a nejhorší je situace na Kavkazu.

Obrázek 3. Nezaměstnanost v Rusku

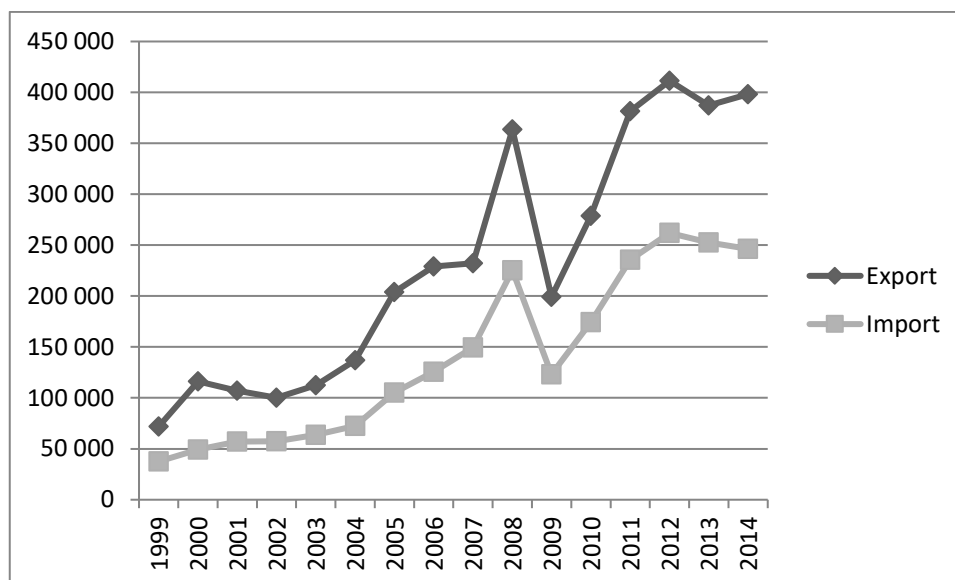

Zdroj: Oficiální statistický úřad Ruska. Nezaměstnanost

Země neustále zvyšuje svůj vývoz – viz obrázek č. 4. Pozitivně lze vyhodnotit především to, že obchodní bilance je ve prospěch Ruska. V roce 2009 došlo k výraznému poklesu vývozu a dovozu, avšak již po dvou letech se vývoz vrátil na svou původní úroveň.

Ruská federace má velice těsné ekonomické vztahy se zeměmi EU, které se podílí 50 % na obratu zahraničního obchodu. Největším vývozním artikulem do Evropy je zemní plyn a ropa. Ruská federace z 40 % pokrývá potřebu zemí EU po zemním plynu (Businessinfo.cz. Teritoriální informace – země). Mezi nejdůležitějšími obchodními partnery v EU patří Německo, Itálie a Holandsko.

Obrázek 4. Export a import z/do Ruska v mil eur

Zdroj: Oficiální statistický úřad Ruska. Vnější obchod

Bývalé země SSSR i nadále hrají důležitou roli v ruském zahraničním obchodě a podílí se na něm svými 14,6 %. Třetí důležitou obchodní skupinou jsou asijské země: Čína, Japonsko a Korejská republika (Businessinfo.cz)². Nejvíce zahraničních firem působí v evropské části Ruské federace, zejména v Moskvě a Petrohradě, které jsou finančními centry země.

Je nutné rovněž zmínit i otázku státního dluhu Sovětského svazu. Díky nevhodné politice posledního vládcce Sovětského svazu – M. Gorbačova – Sovětský svaz se neskutečně zadlužil. V té době výše jeho dluhů činila 100 mld. amerických dolarů. Po jeho rozpadu bylo dosaženo dohody, že státní dluh bude rozdělen mezi všemi členskými zeměmi, později se ale domluvilo, že veškeré dluhy a aktiva Sovětského svazu budou převzaty Ruskem. (Businessinfo.cz. Teritoriální informace – země). V pozdějším období dluh byl částečně snížen jak formou splátek, tak i formou dohod s věřiteli.

Sociální okolí

Když se mluví o sociálním okolí, tak je nutné poznamenat, že počet obyvatel se pohybuje na úrovni 150 milionů. Ruská federace je domovem pro více než 100 národů, mezi nejpočetnější národy patří: Rusové, Tataři, Ukrajinci. V Ruské federaci lze potkat velmi

² Teritoriální informace – země. [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/alzirsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000412/>>>

početné vyznavače snad všech světových náboženství – islám, křesťanství, buddhismus, lamaismus, judaismus apod. (ESM – Ekonomika, Sociologiya, Management)³. Bohužel počet obyvatel v Ruské federaci neustále klesá.

Ruská federace zažilo několik obrovských migračních vln. Poslední se odehrála po rozpadu SSSR. Na jednu stranu ze země vyjelo do zahraničí mnoho Rusů v důsledku zhoršení ekonomické situace, na druhou stranu do země se vrátilo slovanské obyvatelstvo z asijské části SSSR⁴ (ESM – Ekonomika, Sociologiya, Management). Co se týká legálních a nelegálních migrantů, tak naprostá většina z nich pochází ze zemí SNS⁵, Číny, Afghánistánu nebo Vietnamu (Oficiální statistický úřad Ruska. Demografija). Dle největší ruské statistické agentury VCIOM 60 % ruských rodin nemá děti a neplánují je mít (Regnum informační agentura. VCIOM: 60 % rosijan ne imejut detej I ne planirujut obzavoditsja nimi)⁶.

Technické okolí a inovace

Poslední oblastí, o které je nutné zmínit je technické okolí, které znamená stav technologie v zemi. Oblast je velmi široká a nezapadá pod zaměření dané práce, proto se zmíní jenom státní podpora výzkumu a vývoje v zemi.

Ruská federace je velmi rozsáhlou zemí, tudíž ústředním bodem podnikání bude doprava. Nejvýznamnější roli v dopravě hrají železnice, které byly postaveny hlavně v 19. století a začátku 20. století, období, kdy Ruská říše zažívala obrovský hospodářský růst. Železnice zajišťují neuvěřitelných 90 % obratu nákladní dopravy a 40 % obratu osobní dopravy. Další důležitým způsobem dopravy jsou silnice, které byly postaveny hlavně po 2. světové válce (Businessinfo.cz).

Bohužel ruská věda se potýká s velmi silnými byrokratickými překážkami – administrativní náklady spojené zejména s patenty činí 30-40 % od celkové hodnoty investice (S&T RF)⁷.

Věda a výzkum ovšem není jen o podpoře investičních projektů, ale je o úrovni vysokých škol, které připravují budoucí pracovníky. Bez nápadů a know-how nebude existovat žádná

---

³ (ESM – Ekonomika, Sociologiya, Management) [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.ecsocman.edu.ru/images/pubs/2006/05/04/0000276258/35-Filatovx2c_Lunkin.pdf>

⁴ Svaz sovětských socialistických republik

⁵ Společenství nezávislých států

⁶ VCIOM je zkratka pro Celoruské centrum pro studium veřejného mínění

⁷ (S&T RF) Zakonodateli xotjat rasširit nalogovije lgoti inovacionnim predprijatijam. [online]. [cit. 2017-09-23]. Dostupné z: <http://www.strf.ru/innovation.aspx?CatalogId=223&d_no=31959>

věda. Kromě toho vysokoškolsky vzdělaný člověk má daleko vyšší příjmy a nezaměstnanost u této části populace je zpravidla nižší (Časopis Marathon. Mikroekonomická role státu a vývoj tržního mechanismu).

Velice negativně je nutné ohodnotit právo ruských veřejných škol určovat poplatky za studium. V Ruské federaci na rozdíl od České republiky vedení škol může nabírat studenty i na základě placeného studia.

Další negativní skutečností je financování vzdělání ze státního rozpočtu. Ruská federace v této oblasti silně zaostává za ostatními rozvinutými zeměmi – výdaje na vzdělání činí v Ruské federaci jen 0,7 % z HDP, kdežto ve Francii nebo USA přibližně 5 % (Eurostat).

3.2.2 Finsko

Finsko je státem, který má velice úzké vazby na Rusko. Přitom je nutné poznamenat, že vztahy mezi tímto skandinávským státem a Ruskem nebyly vždycky pozitivní – Finsko bylo po dobu dvou set let součástí Ruské říše pak došlo k výrazným vojenským střetům, které se vyústily dokonce ve válku ve 30. letech minulého století proti Rusku apod.

Na druhou stranu druhá polovina 20.století až po dnešní dobu jsou ve znamení velmi pozitivních vztahů mezi Ruskem a Finskem. Je to podmíněno především ekonomickými zájmy, které se dostaly do popředí. Vedení Ruska a Finska si uvědomilo, že je daleko vhodnější obchodovat a řídit se aktuálními potřebami ekonomiky, nežli vzpomínat na minulé války a vzájemně se obviňovat z jejich následků. Na rozdíl od jiných zemí Finsko nemá vůči Rusku územní nároky na teritoria, o které přišlo v důsledku válek ve 20. století.

Politické a legislativní okolí

Až do 19. století bylo Finsko součástí švédského království. Dějiny Finska jsou v podstatě nerozdílně spojeny s jinými skandinávskými zeměmi – zejména se sousedním Švédskem, kterému až do 19. století patřilo dané území. V první polovině 19. století se ovšem Finsko dostává pod ruskou nadvládu, od kterého získává nezávislost až po bolševické revoluci.

Na rozdíl od Ruska je Finsko parlamentní republikou. Veškerá moc tady náleží vládě, která je vybírána na půdě místního parlamentu, kterému se říká Finská poslanecká sněmovna Eduskanta. Místní parlament má jenom jednu komoru a je složen z 200 poslanců.

V současné době je možné sledovat vzestup spíše pravicových stran, které volají pro větším nacionalismu a euroskeptismu. Dalším výrazným vlivem ve finské politice je možné sledovat v odmítavém přístupu vůči tak zvané imigrantské krizi. Jedná se ale o celoevropský trend.

Zajímavostí finské soudní soustavy je to, že se ta jako jedna z malá zemí nemá ústavní soud. Právě proto všechny zákony, respektive jejich soulad s ústavním řádem, nejsou de jure ověřovány nezávislým subjektem. Na druhou stranu právě kontrola zákonu a jejich soulad s ústavou leží na místních parlamentních výborech.

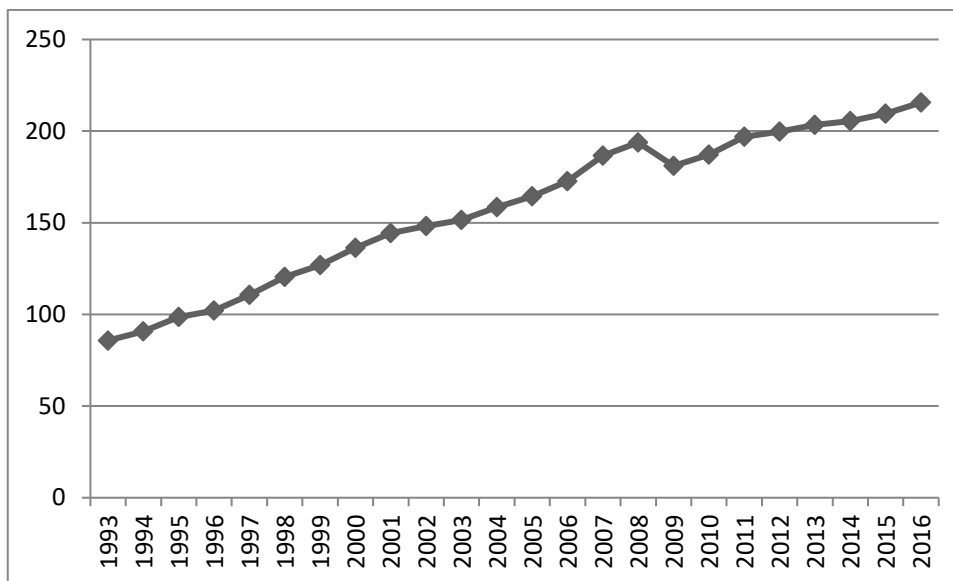
Ekonomické okolí

Finsko patří jednoznačně do zemí, které jsou velmi rozvinuté. Přitom je nutné upozornit, že k rozsáhlé industrializaci země došlo až po skončení druhé světové války. Tedy finská vláda během jenom posledních 50-60 let dokázala vybudovat skvělou ekonomiku, a to bez velkých nerostných surovin, jenom díky vhodnému systému školství a podpoře inovací. Tomu napomáhalo velmi vhodné balancování finské vlády mezi zájmy Evropy a Sovětského svazu. Finsko z toho dokázalo velmi vhodným způsobem profitovat.

Stejně jak i v Rusku, naprosto zásadní roli v životě země hraje hlavní místo – Helsinky, kde žije 20 % obyvatel a které produkuje až 30 % státního HDP.

Jak je vidět z obrázku č. 5 finské HDP roste po celo dobu sledování, přitom je nutné pozitivně hodnotit, že tempa růstu jsou velmi stabilní a předvídatelná. Pochopitelně výjimkou je období poslední recese, která dle grafu vývoje HDP dorazila v roce 2008. Na druhou stranu již v roce 2011 se finské HDP dostalo na předkrizovou úroveň.

Obrázek 5. HDP Finska v mld. eur

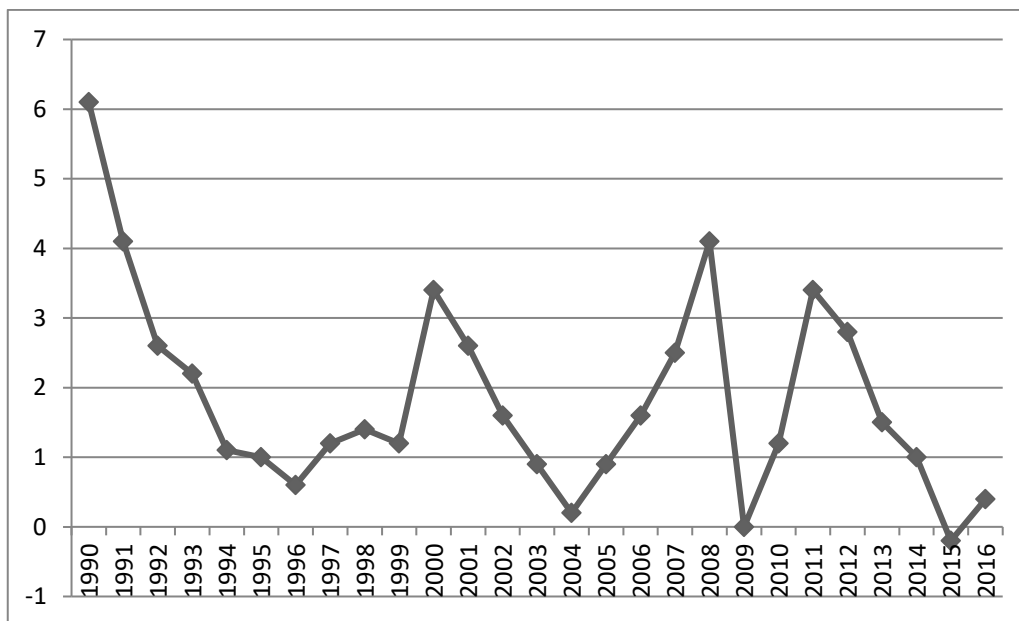

Zdroj: Official statistics Finland. Gross domestic product (GDP) at market prices 1993-2016)

Inflace není v žádném případě problémem Finska – viz obrázek č. 6. Jak je zřejmé z vývoje dané ekonomické veličiny, ta s pohybuje zcela predikovatelným tempem na úrovni čtyř procent. Na druhou stranu je nutné upozornit, že neustále dochází k poklesu tempa růstu cenové hladiny. Dokonce v několika letech Finsko čelilo dokonce deflací, což není zrovna pozitivní výsledek. Jedná se o zjevný signál, že finské ekonomice může hrozit deprese se všemi negativními následky. Jedná se ovšem o zcela typickou situaci i pro ostatní evropské země – krize z roku 2008 sice skončila, ale vyvolala silnou depresi evropské ekonomiky.

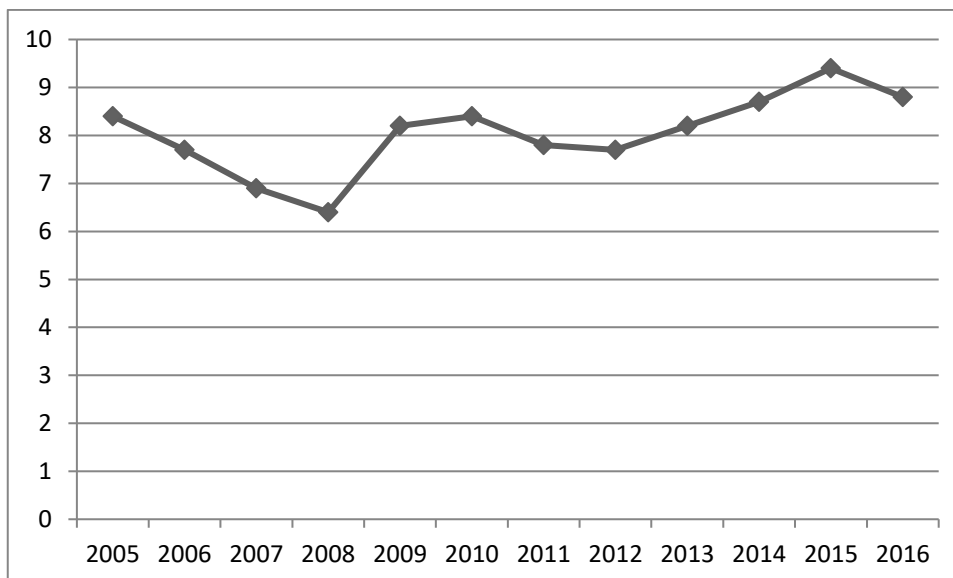
Obrázek 6. Inflace ve Finsku - index CPI

Zdroj: Official statistics Finland. Annual changes of Consumer Price Index 1990-2016

Nezaměstnanost ve Finsku se pohybuje na úrovni 8-9 %, přitom je možné si všimnout, že v období nejtěžší recese, kterou dosud zažila novodobá finská ekonomika (je tím myšleno období let 2008-2010), daná ekonomická veličina nepřekročila hranici deseti procent – viz obrázek č. 7. Je tedy vidět, že pracovní trh Finska je, na rozdíl od jiných evropských zemí, zejména jižní části eurozóny, v naprostém pořádku. Bohužel finské oficiální údaje u dané ekonomické veličiny jsou dostupné jen za posledních několik let, proto byly využity údaje z Eurostatu.

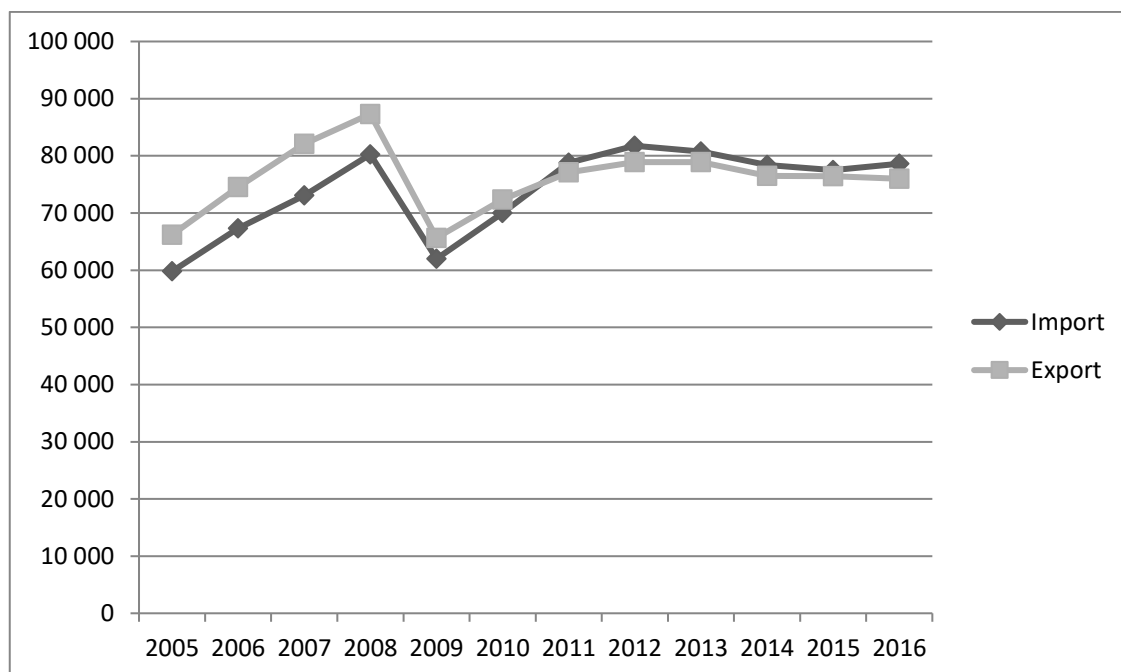
Obrázek 7. Nezaměstnanost ve Finsku

Zdroj: Eurostat. Main tables

Obchodní bilance země je pozitivní – viz obrázek č. 8. Zde byly rovněž využity údaje z Eurostatu, a to z důvodu chybějících údajů na finském oficiálním úřadu. Překročení vývozu nad dovozem svědčí o vysoké konkurenceschopnosti finského zboží na mezinárodních trzích. Na druhou stranu krize přispěla k tomu, že import v poslední době o něco převyšuje export, což není zrovna ideální situace pro ekonomiku.

Obrázek 8. Export a import z/do Finska v mil eur

Zdroj: Eurostat. Main tables

Sociální okolí

Finsko je jednou z nejméně obydlených zemí Evropy. Zde žije jenom 5,5 milionů obyvatel, a to hlavně v pobřežní části státu. Sever země je de facto neobydlen. V zemi žije velmi početná švédská menšina, která tady zůstala po nadvládě Švédska. Právě proto je švédština druhým úředním jazykem země. V současné době švédsky mluví přibližně pět procent populace.

Finština patří do skupiny ugrofinských jazyků. Jedná se o jazyk, který je velmi vzdálený jiným skandinávským jazykům, které patří do skupiny germánských jazyků. Z dalších jazyků a menšin je nutné zmínit hlavně Saamy (Laponce) obývající severní části skandinávského poloostrova. Kromě toho menšinovými jazyky je ruština a estonština. V zemi je velmi dobrá znalost angličtiny – stejně jako i v ostatních skandinávských zemích.

Většina populace se hlásí ke křesťanství. Je ale nutné upozornit i na rychle rostoucí muslimskou menšinu a z toho rostoucí vliv a rozšíření arabštiny. Dále je nutné zmínit i finský vzdělávací systém, který je jedním z nejlepších na světě.

Technické okolí a inovace

Díky již zmíněnému velice vhodnému přístupu Finska ke školství, země je jedním ze světových lídrů v oblasti inovací. Až třetina Finů má absolvovanou vysokou školu. Z nejznámějších finských inovativních produktů je nutné zmínit především NOKIA, Linux a Here. Problémem země je relativně nerozvinutá doprava, což je způsobeno geografickými vzdálenostmi země. Na druhou stranu sever a jih a potažmo východ a západ země jsou sjednoceny silnicemi. Dále systém dopravy reflektuje především rozmístění obyvatelstva a ekonomickou aktivitu, obě dvě jsou situovány hlavně do jihu země.

3.3 Sankce proti Rusku a mezinárodní obchod Ruska

V další kapitole je věnována pozornost sankcím, které byly vyhlášeny vůči Rusku, a to se zaměřením na jejich dopad na mezinárodní obchod země. Cílem dané kapitoly a potažmo i celé práce není důkladná analýza všech možných dopadů a důvodů vyhlášení sankcí, proto se v dalším textu pozornost zaměří na nejdůležitější oblasti sankcí z pohledu dané bakalářské práce.

Jak je známo v důsledku údajné účasti Ruska v konfliktu na Ukrajině a anexi Krymu, byly proti Rusku vyhlášeny sankce. Sankce byly směřovány do několika oblastí. První je oblast financí, což podle MPO⁸: „*Budou zakázány transakce a poskytování finančních prostředků nebo investičních služeb, vydávání nových dluhopisů, akcií nebo obdobných finančních nástrojů s dobou splatnosti delší než 90 dnů. Omezení je zacíleno na obchodování s dluhopisy, akciemi, které mají splatnost vyšší než 90 dní a byly vydány významnými ruskými finančními institucemi založenými v Rusku, kde má stát podíl minimálně 50 % (jedná se o pět významných ruských bank). Omezení se netýká institucí, které byly založeny mezinárodní smlouvou*“ (MPO, 2017). Další omezení se týká zbrojního průmyslu: „*Zákaz vývozu a dovozu zbraní a vojenského materiálu z/do Ruské Federace. Toto opatření se netýká dodávek vojenského materiálu realizovaných na základě již uzavřených kontraktů a na dodávky náhradních dílů a servisu nezbytného pro údržbu již existující výzbroje v EU*“ (MPO, 2017). Daný druh sankcí snad není potřeba více komentovat. Poslední významné omezení se týká ropného průmyslu: „*Omezení se týká citlivých technologií využitelných pro průzkum těžby*

---

⁸ Ministerstvo průmyslu a obchodu

ropy a těžbu ropy, které jsou používány pro hlubinný podmořský a arktický průzkum a těžbu ropy a dále těžbu ropy z břidlic. Konkrétní položky jsou vymezeny v příloze návrhu příslušného sankčního nařízení. O autorizaci k vývozu rozhoduje příslušný národní úřad“ (MPO, 2017).

Jaké důsledky měly sankce na ruskou ekonomiku? Zaprvé sankce podle Bulatové v roce 2014 způsobily přibližně 1,5 % pokles HDP a celkovou ztrátu ve výši 23 mld. USD, o rok později vliv sankcí byl daleko horší a byl ve výši 75 mld. USD a 4,4 % HDP. Je tedy vidět, že dopad na HDP země je jednoznačně velmi negativní (Bulatova, 2017).

Sankce mají jednoznačně velký vliv na těžbu ropy jako hlavního vývozního artikulu země. Je nutné připomenout, že těžba ropy byla jednoznačně jedním z cílů sankcí evropských zemí. Ve výsledku omezení přístupu k nejnovějším technologiím z Evropy, těžba ruské ropy klesla o 5-10 % (Bulatova, 2017).

Je nutné zmínit i propad ruské měny vzhledem k euro a americkému dolaru. Během pouhých dvou let kurz klesl o více než polovinu, a to z důvodu omezení přístupu ruských finančních institucí na západní trhy.

Na druhou stranu se má počítat s tím, že pokles kurzu rublu přivádí k silné podpoře ruských vývozců, kteří díky tomu jsou schopni generovat větší zisky. Ve výsledku tedy může pokles kurzu vyvolat posílení místních výrobců.

Vliv sankcí rovněž přivedl i k poklesu životní úrovně Rusů – více než 80 % Rusů uznalo, že od roku 2014 došlo k poklesu jejich životní úrovně. Je to spojeno především s růstem kurzu valuty, který přivedl k omezení cestování za hranice, a hlavně zdražení importovaného zboží, které je klíčové pro Rusko (Bulatova, 2017).

Reálné příjmy Rusů během pouhých dvou let klesly o téměř 5 %, kdežto reálné mzdy klesly o 10 %. Je tedy vidět velmi silný dopad sankcí na život běžných Rusů (Gajduckij, 2017).

Díky sankcím rovněž došlo i k omezení investičních aktivit zahraničních podniků v Rusku. Podle Bulatové (2017) během pouhých dvou let, země kvůli tomu nedostala přibližně polovinu zahraničních investic.

Reakce ruské vlády na vyhlášení sankcí byla pochopitelně zcela negativní. Na druhou stranu její kroky byly zcela nepředvídatelné. Důvodem je to, že ruská vláda se odhodlala ke kroku, který byl doslova nepředstavitelný ze vlády Gorbačova anebo Jelcina – jednalo se o odvetu

zemím EU v podobě sankcí na vybranou zemědělskou produkci a produkci rybolovu. Ruské sankce jsou velmi často označovány jako zrcadlové, jelikož opakují evropské a americké sankce. Zaprvé je omezen vstup na území Ruska celé řadě amerických diplomatů. Zadruhé došlo k omezení importu - měkkýše a jiné bezobratlé, vepřové a drůbeží maso, chlazený, čerstvý nebo mražený dobytek, solené, sušené, uzené maso, ryby, korýše, mléko a mléčné výrobky, ovoce a ořechy, zelenina a sýry (Zimport.ru, 2017).

Dané zboží nebylo vybráno náhodně – export zemědělské produkce z EU do Ruska je 10 % z hlediska celkového exportu do mimo unijních zemí. Pouze pro porovnání – klíčovým mimoevropským partnerem zemědělců mimo EU je USA s 15 %. Přitom Rusko je zcela zanedbatelné pro dovoz zemědělské produkce do EU, jelikož se podílí jenom 1 %. Pouze pro porovnání – klíčové je USA s 10 % (Eurostat, 2017).

Dalším krokem je politika nahrazení importu vlastní výrobou. Díky tomu se ruská vláda snaží snížit závislost země na dovážených potravinách. Jedná se jednoznačně o velmi pozitivní krok, který však musel být učiněn dříve, a nikoliv s ohledem na sankce. Již delší dobu je Rusko životně závislé na dovozu celé řadě potravin. Země je tedy nesoběstačná z hlediska potravinové nezávislosti.

Následující reakcí ruské vláda na vyhlášení sankcí je přenesení svých zájmů do asijských zemí, zejména do Číny. Jedná se o stát, který je dlouhodobě stabilním partnerem země v mezinárodním obchodě, o čemž se mluvilo v kapitole věnované HDP. Navíc se jedná o zemi, která má doslova obrovský vnitřní trh, který je ve fázi bouřlivého růstu. Čína většinou podporuje Rusko v otázce mezinárodních vztahů a nikdy nekritizuje zemi jako její západní partnery v otázce dodržení lidských práv, omezení korupce apod. Otázkou ale zůstává, jestli Čína dokáže nahradit evropské země v oblasti mezinárodního obchodu – stále se jedná, na rozdíl od evropských zemí o relativně chudý stát s nízkou životní úrovní.

3.4 Vzájemné vztahy mezi Ruskem a Finskem

Historie vzájemných vztahů mezi Finskem a Ruskem je velmi dlouhá a začíná ještě ve středověku formou obchodování mezi Novgorodským knížectvím a místními finskými a laponskými kmeny. Od 12. až do 19. století ovšem došlo k útlumu vzájemných vztahů – Finsko se dostalo do sféry vlivu Švédska. V 19. století Finsko se dostalo pod ruskou nadvládu. Od té doby až do říjnové revoluce roku 1917 v Rusku byly vztahy založeny na

podřízenosti a nadřízenosti, jelikož Finsko bylo součástí Ruské říše. Pak bylo velmi konfliktní období, které skončilo až porážkou nacistického Německa. Jak již bylo zmíněno, období od skončení druhé světové války až po rozpad Sovětského svazu je možné považovat za zlaté období vztahu mezi Finskem a Ruskem. Obě země, i přes to, že patřily do odlišných vojensko-politických bloků, dokázaly vybudovat velmi efektivní a vzájemně prospěšné vztahy.

V současné době je obchod mezi zeměmi založen na vývozu především nerostných ruských surovin do Finska a prodejem finských výrobků s vysokou přidanou hodnotou v Rusku. Jedná se tedy o dědictví SSSR. Kromě obchodu velmi důležitou ekonomickou oblastí je cestovní ruch. Finsko je klíčovou zemí pro ruský incomingový cestovní ruch – daná země je lídrem v počtu turistů z evropských zemí (Ria novosti. Mezhgosudarstvennye otnosheniya Rossii i Finljandii).

Určitým negativem ve vzájemných vztazích je možné považovat otázku majetků Finů, kteří museli opustit území Finska, které ve 30. - 40. letech 20. století připadlo SSSR. Na druhou stranu daná otázka nehraje zas až tak zásadní vliv v dnešní době – zejména v porovnání s otázkou majetku sudetských Němců.

I naopak války mezi Finskem a Sovětským svazem nemají žádný vliv na vzájemné vztahy. celá řada vojenských hřbitovů v Rusku a Finsku jsou udržována a minulé války nejsou negativně vnímány oběma zeměmi. Jedná se o zcela výjimečnou situaci v ruských zahraničních vztazích – ve většině případů události ze 20. století mají negativní dopad na vztahy zemí s Ruskem – viz vztahy Ruska s Polskem, pobaltskými zeměmi a nově i s Ukrajinou. V tom třeba ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov uvedl, že vztahy mezi Ruskem a Finskem by mohly být vzorem pro ostatní země (Fontanka. MID RF nazval otnosheniya s Finljandiej horoshimi).

3.5 Shrnutí teoretické části práce

V rámci první části bakalářské práce byly relativně podrobně prozkoumány všechny důležité oblasti, které budou následně prozkoumány v rámci vlastního výzkumu. Mezinárodní vztahy a potažmo mezinárodní obchod jsou důležitou součástí celosvětových vztahů. V podstatě mezinárodní obchod se zrodil v pozdním středověku v souvislosti s aktivitou evropských států. Dalším významným světovým milníkem je otevření světových trhů po druhé světové

válce, kdy se vedení zejména evropských zemí si uvědomilo, že je lepší obchodovat a otvírat svoje vnitřní trhy nežli bojovat. Díky dané jednoduché, avšak efektivní myšlence životní úroveň především Evropanů dokázala vzrůst naprosto raketově a poprvé za dějiny Evropy v dané části světa nejsou žádné větší válečné konflikty. Evropa naopak přispívá míru v okolních zemích.

V teoretické části práce byly velice podrobně prozkoumány zejména zásady mezinárodního obchodu. Jednalo se o uplatnění nejčastěji užívaných teorií: teorii merkantilismu, teorii Davida Hume, teorie absolutní výhody od Adama Smithe, teorie komparativní výhody, teorie reciproční poptávky, a nakonec teorie periferní ekonomiky.

V další části práce byla pozornost věnována PEST analýze zemí, které budou podrobeny výzkumu – jedná se o Finsko a Rusko. Pokud se jedná o Rusko, tak jde o stát, který i po rozpadu SSSR hraje velmi důležitou roli v mezinárodních vztazích a potažmo i mezinárodním obchodu. Jeho význam je spojen především s vývozem fosilních paliv – zejména ropy a zemního plynu. Dále Rusko nabízí rychle rostoucí vnitřní trh s relativně nízkou – v porovnání s EU – konkurencí. Navíc význam Ruska v mezinárodních vztazích je podmíněn jeho vojenskou silou a vlastnictvím jaderného arsenálu. Rusko 21. století pochopitelně nemá postavení ve světě srovnatelné s postavením SSSR, avšak je nutné zdůraznit, že i přes to se jedná o významného regionálního hráče – zejména pokud se jedná o východní Evropu a centrální Asii.

Bohužel Rusko ne zcela vhodně se zachovalo v posledních několika letech. Sice získalo zpět území, které po celou dobu historicky patřilo jemu, avšak se dostalo do těžkých mezinárodních sankcí. Jedná se bezesporu o největší chybu ruské politiky za posledních dvacet let: období dobývání geografických území je již dávno minulostí.

Význam Finska v mezinárodním obchodě je podmíněn jeho velmi rozvinutou ekonomikou a firmami, které mají velké konkurenční výhody oproti jiným výrobcům. Jedná se o vzor země, která i přes relativně špatné podnebí, dokázalo vybudovat vysoce konkurenceschopnou ekonomiku. Dále Finsko, i přes to, že první polovinu 20. století strávilo de facto v neustálých válkách se Sovětským svazem a ztratilo část svého území ve prospěch Sovětského svazu, nemá s Ruskem negativní vztahy. Země dokázala velmi vhodným způsobem bilancovat mezi zájmy evropských nadnárodních orgánů, Ruskem a svými

vlastními zájmy. Vedení země zcela vzorově se řídí aktuálními potřebami finské ekonomiky a dějiny nechává stranou.

4 Vlastní výzkum

V rámci další kapitoly bakalářské práce je již proveden vlastní výzkum, a to na základě veřejně dostupných informací a na základě oficiální statistiky.

4.1 Vývoj, struktura, tendence vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem

Ekonomické vztahy mezi Sovětským svazem a Finskem začaly de jure po skončení druhé světové války, když musela země jako spojenc Německa se vypořádávat s reparacemi vůči Sovětskému svazu. Na druhou stranu tyto reparace vytvořily pevný základ pro další ekonomické vztahy. Díky tomu z Finska do Sovětského svazu v 80. letech směřovala až jedna třetina exportu. Rozpad Sovětského svazu tedy znamenal významnou ránu finským výrobcům, díky které se finští firmy začaly orientovat na země EU. I přes to Rusko zůstává významným obchodním partnerem země – Rusko drží pátou příčku v žebříku cílových zemí pro finský export (Expert.ru. Kogda razvod tolko na polzu).

Ve Finsku, stejně jako v ostatních členských státech EU, platí právní předpisy (nařízení, směrnice, rozhodnutí) a národní zákony a předpisy zpracované nebo upravené v souladu s právními předpisy EU.

K hlavním normativním aktům, která upravují zahraniční obchod ve Finsku patří:

- Zákon o obchodu (355/1987),
- Zákon o dohledu v oblasti vnějšího trhu, opatřeních a ochraně v některých případech (1521/1994),
- Zákon o kontrole vývozu zboží dvojího užití (562/1996),
- Zákon o bezpečnosti spotřebního zboží a služeb (920/2011),
- Zákon o odpovědnosti za zboží (694/1990),
- Zákon o hospodářské soutěži (948/2011),
- Zákon o vývozu obranného průmyslu– 282/2012,
- Nařízení Vlády o kontrole vývozu určitého druhu zboží (870/1995).

Přihlíží se také k normám zahraničního obchodu, jež jsou obsaženy v aktech upravujících vztahy na některých trzích (zejména zemědělské odvětví, obranný průmysl atd.).

Základní požadavky na výrobky ve Finsku jsou obsaženy v právních předpisech EU, ve finských zákonech 920/2011, 38/1978, 694/1990, jakož i národních technických předpisech a postupech posuzování shody.

Z právních předpisů Ruské federace zmíníme:

- Celní kodex Celní unie (upr. 08.05.2015) (dodatek ke Smlouvě o Celním kodexu Celní unie, schválenému rozhodnutím Mezinárodní rady EurAsEC na úrovni hlav států ze dne 27.11.2009 č. 17),
- Federální zákon „O základech státní regulace zahraniční obchodní činnosti“ ze dne 08.12.2003 č. 164 - FZ,
- Federální zákon „O opatřeních na ochranu ekonomických zájmů Ruské federace v oblasti zahraničního obchodu se zbožím“ ze dne 14.04.1998 č. 63 - FZ,
- Federální zákon „O speciálních ochranných, antidumpingových a vyrovnávacích opatření při dovozu zboží“ ze dne 08.12.2003 č. 165 - FZ,
- Zákon Ruské federace ze dne 21.05.1993 č. 5003-1 (upr. 05.04.2016) „O celním tarifu“
- Federální zákon ze dne 24. července 1998 č. 127 - FZ „O státní kontrole provozování mezinárodní silniční dopravy a odpovědnosti za porušování postupu jejího provádění“,

Při realizaci zahraničních obchodních vztahů je důležité věnovat pozornost ustanovením vztahujícím se k různým bodům NEHOČ. Doba od roku 1993 do roku 2008, s výjimkou krizových událostí na pozadí ruského bankrotu v roce 1998, se obecně vyznačovala tendencí o zvyšování objemu obchodu a růstu objemu obratu zboží a zvýšení specifické váhy Ruska ve finské struktuře zahraničního obchodu. V roce 2008 obrat zahraničního obchodu mezi našimi zeměmi dosáhl „vrcholu“ a činil 17,8 miliard eur. Negativní dopad globální finanční krize let 2008-2009 bohužel výrazně ovlivnil dynamiku hospodářských vztahů, což se odrazilo v poklesu obratu zahraničního obchodu téměř o 40 %.

Pokrizové oživení v letech 2010-2011 mělo za následek částečné obnovení objemu zahraničního obchodu po celém světě a zejména v sousedních zemích v tomto období, avšak nutno podotknout, že předkrizových obchodní ukazatelů se nepodařilo dosáhnout, a následující roky se vyznačují negativní dynamikou. Jak je vidět, Rusko a Finsko jsou velmi

citlivé na negativní vývoj světové ekonomiky. To mělo za následek mnohem větší pokles hospodářského růstu ve srovnání s jinými rozvinutými zeměmi a Evropskou unií vůbec.

Taková situace byla patrná jak při překonávání důsledků krize z let 2008-2009, tak i na pozadí současné nepříznivé politické a ekonomické konjunktury. Tyto problémy však nezpomalily dopad na obchodní a hospodářské vztahy mezi našimi zeměmi. Navzdory tomu, že příčiny krize v roce 1998 a v letech 2008-2009 se projevovaly jinak, vedly stejně k poklesu obchodních a hospodářských vztahů, a obnovení ztracených pozic trvalo dlouho. Například předchozích ukazatelů vzájemného obchodu, již zmíněného „vrcholu“, který připadal na předkrizové období v roce 2008, se Rusku stále nepodařilo dosáhnout.

Tabulka 2. Rating celosvětového ekonomického fóra Globální index

	2020/2011	2022/2012	2012/2013	20013/2014	20014/2015
Rusko	63	66	67	64	53
Finsko	7	4	3	3	4

Zdroj: Rusexporter.ru. Analýza vzájemného obchodu Ruska a Finska za rok 2015. Rating celosvětového ekonomického fóra Globální index konkurenceschopnosti

V každoročním ratingu Globální konkurenceschopnosti 2014/2015 Světového ekonomického fóra patří Finsku 4. pozice. Před ním jsou pouze takové země jako Švýcarsko, Singapur a Spojené státy.

Do roku 2014 bylo Rusko největším obchodním partnerem Finska s podílem na obratu přibližně 14 %. Pro porovnání, údaje Německa a Švédska jsou 10,9 % a 10,8 %. Hlavními obchodními partnery zůstávala Čína (6,3 %), Nizozemsko (5,9 %), Spojené státy (4,8 %), Spojené království (4,1 %).

Základem finského vývozu, podle klasifikace SITC, v současné době zůstává dodávka vozidel, strojů a zařízení. Tento sektor se rovná asi 30 % všech finských vývozu. Země exportuje stroje pro konkrétní průmyslová odvětví, mezi nimiž jsou elektrotechnická zařízení (Shljamin, s. 172).

Oproti roku 2011 se mírně zvýšil jak cenový objem v této skupině, tak i jeho specifická váha. Elektrotechnická zařízení obsadila druhé místo ve skupině s podílem vývozu zboží 5,3 % (Portal vneshneekonomicheskoy informacii. Finlandija. Vneshneekonomicheskaja dejatelnost¹).

Takové podskupiny strojů a zařízení, které byly do Finska exportovány, jako vozidla, zařízení pro těžký průmysl, silové stroje a zařízení činily 3,9 %, 4,9 % a 3,7 %. Specifická váha telekomunikačních zařízení není velká, odpovídá 3,2 % (Portal vneshneekonomicheskoy informacii. Finlandija. Vneshneekonomicheskaja dejatel'nost).

Skupina „hotových výrobků podle druhu surovin“ představovala 29,8 % vývozu Finska. Základ tvoří vývoz papíru a lepenky (13 %), železa a oceli (7,1 %) a barevných kovů (4,1 %) (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Objem komodit, které Finsko vyváží, je 7,5 % celkového objemu exportu. Jedná se především o produkci celulózy a papíru (2,4 %) a surové dřevo (2,4 %). Podíl minerálních paliv, která taktéž Finsko vyváží, je 10,7 % v hodnotovém vyjádření. Ve struktuře importu Finska dominuje zboží s vysokou technologickou náročností, zejména stroje, zařízení a vozidla, jejichž podíl představuje 26,8 %. Silniční vozidla a elektrická zařízení jsou základem této skupiny zboží se specifickou váhou 5,6 % a 5,1 %. Specifická váha zařízení pro hlavní odvětví těžkého průmyslu je 4,3 %, strojů pro konkrétní průmyslová odvětví - 2,6 %, kancelářského vybavení - 2,3 %. Specifická váha telekomunikačního zařízení je 3,7 %. Závislost Finska na dodávkách energií vysvětluje vysoký podíl paliv, maziv a energie v dovozu země. Specifická váha této skupiny výrobků je 21,9 % (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Podíl ropy, ropných produktů a zemního plynu v celkovém objemu importu činil pro Finsko například v roce 2012 17,5 % a 2,2%. Na různé hotové a chemické výrobky v importu připadá 9,6 % a 11,8 %. Produkty chemického průmyslu jsou zastoupeny především organickými a anorganickými chemickými sloučeninami (2,1 % a 1 %), lékařskými přípravky (3,0 %), tvarovaným a neformovaným plastem (2,5 %). To je vše, co se týká obchodu Finska jako celku (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Finský podíl na obratu v Rusku je 2,1 %. Zaujímá tak 15. místo. Specifická váha ruského zboží dodávaného do Finska přesahuje 17 % celkového dovozu. Podíl Ruska na finském exportu je více než 9 %. Struktura ruského exportu do Finska. V 1. čtvrtletí roku 2015 se celkový obrat zboží mezi Ruskem a Finskem rovnal 2,16 mld. euro. Obrat zboží mezi oběma zeměmi tedy klesl o 28 % v porovnání s 1. čtvrtletím roku 2014, kdy byl obrat 3,04 mld. euro. Ruský export do Finska se za toto období snížil o 20 % v porovnání s 1. čtvrtletím roku 2014 na úroveň 1,76 mld. euro. Dovoz z Finska je 0,4 mld. euro (- 47 %). Kladné saldo

obchodní bilance dosáhlo 1,28 mld. euro (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Tabulka 3. Export a import mezi Ruskem a Finskem (v miliardách euro.)

	2010	2011	2012	2013	2014
export	8,60	9,36	8,48	9,61	9,06
import	3,67	4,54	4,00	4,32	3,62

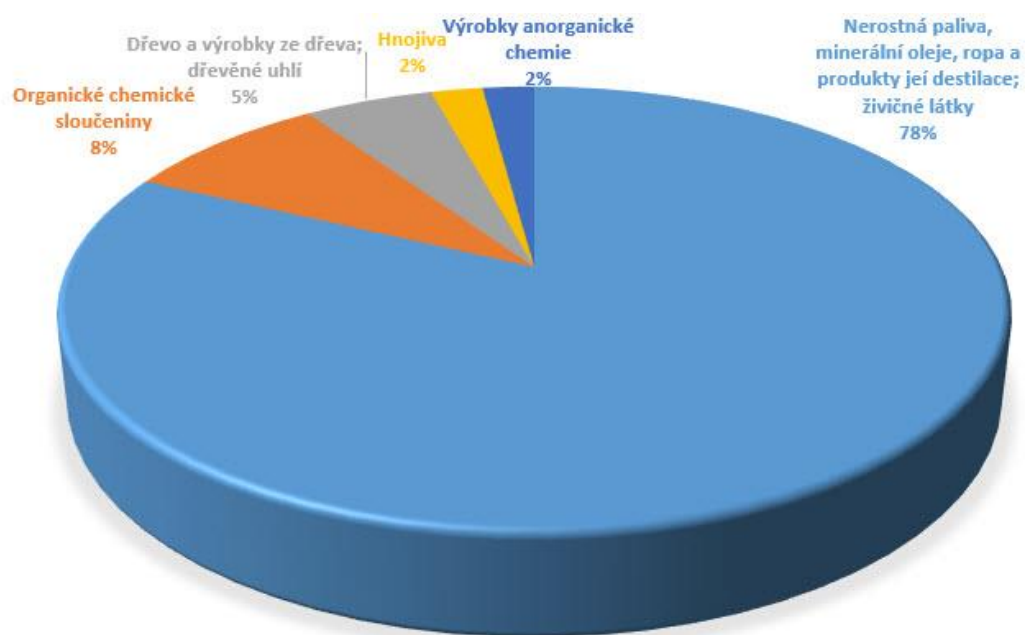
Zdroj: Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu

Hlavní podíl ruského vývozu do Finska mají nerostná paliva, minerální oleje, ropa a produkty její destilace, živичné látky, organické chemikálie, dřevo a výrobky ze dřeva, dřevěné uhlí, hnojiva, anorganické chemikálie.

V 1. čtvrtletí 2015 došlo k největšímu růstu vývozu (v porovnání s 1. čtvrtletím 2014) v oblasti dodávky hnojiv (+141 %). Největší pokles objemu vývozu byl zaznamenán v dodávkách rudy, strusky a popele (- 46 %) (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Největšími exportéry na finský trh byly během zkoumaného období: Rusko (15 %), Německo (13 %), Švédsko (11 %), Čína (6 %), Nizozemsko (5 %), Spojené státy (4 %) Co se týče Finska, tak Rusku dodává: jaderné reaktory, kotle, vybavení a mechanická zařízení, elektrické stroje, přístroje, zařízení a jejich částí, papír a lepenku, plasty a výrobky z nich, nerostná paliva, minerální oleje a produkty jejich destilace, vozidla jiné kategorie než železniční nebo tramvajové, částky, součásti a příslušenství, tříselné nebo barvířské výtahy, železa a slitiny. V 1. čtvrtletí 2015 došlo k poklesu dodávek produktů na všech pozicích. K největšímu poklesu dovozu došlo v dodávkách prostředků pozemní dopravy (- 57 %) (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Obrázek 9. Komoditní struktura ruských vývozů do Finska

Zdroj: Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu

Tabulka 4. Hlavní typy vývozu z Ruska do Finska (v tisících euro)

	Produkce	Rok		Změny během roku	Podíl vývozu
		1. čtvrtletí 2014	1. čtvrtletí roku 2015		
1	Nerostná paliva, minerální oleje, ropa a produkty její destilace, živičné látky	1 692 110,40	1 356 930,40	-20 %	78 %
2	Organické chemické sloučeniny	232 885,60	138 029,60	-41 %	8 %
3	Dřevo a výrobky ze dřeva, dřevěné uhlí	111 611,20	78 283,20	-30 %	5 %
4	Hnojiva	16 475,20	39 779,20	141 %	2 %
5	Výrobky anorganické chemie	15 061,60	30 336,80	101 %	2 %
6	Kaučuk, guma a výrobky z nich	15 028,00	13 815,20	-8 %	0,8 %
7	Hliník a výrobky z něj	10 236,80	12 170,40	19 %	0,7 %
8	Rudy, strusky a popel	18 350,40	9 864,80	-46 %	0,6 %
9	Železné kovy	8 362,40	9 118,40	9 %	0,5 %

Zdroj: Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu

Obchodní kruhy obou zemí se aktivně účastní uplatňování bilaterálních hospodářských vztahů. Podle odhadů odborníků se v současnosti na vzájemném obchodu podílí více než 7 tisíc společností.

Současně ale nemůžeme přehlédnout složité události světové a evropské ekonomiky, které tak či onak ovlivňují naše hospodářské vztahy. Objem bilaterálního obchodu dosáhl svého vrcholu v roce 2008, ale globální hospodářská krize, která vypukla, toto číslo snížila téměř na polovinu.

Analýzy ukazatelů rusko-finského obchodu se zbožím vypovídají o tom, že v roce 2015 se objem rusko-finského obratu snížil o 38,8 % ve srovnání s rokem 2014, a činil 7,84 mld. euro.

Při tom se ruský vývoz snížil o 37,7 % na úroveň 5,68 mld. euro, dovoz poklesl o 41,7 %, a činil 2,16 mld. euro. Kladné saldo Ruska v obchodu s Finskem činilo 3,52 mld. euro (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

4.2 Současný stav obchodu mezi oběma zeměmi

Podle výsledků z ledna 2016 klesl objem rusko-finského obratu zboží v porovnání s tímž obdobím v roce 2015 o 43,0 %, a činil 0,4 mld. euro. Při tom se ruský vývoz snížil o 45,2 % na úroveň 0,256 mld. euro, dovoz poklesl o 30,6 %, a činil 0,064 mld. euro. Kladné saldo Ruska v obchodu s Finskem činilo 0,2048 mld. euro (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

Pokles exportu podle výsledků z ledna 2016 (-45.2 % nebo -274,72 mil. euro) ve srovnání s tímž obdobím v roce 2015 byl způsoben především nižším vývozem minerálních produktů (produkce energetického průmyslu, skupiny SITC 25-27), a to o 49,0 % (-241 mil. euro) až na úroveň 250 mil. euro a produkce chemického průmyslu, kaučuku (skupiny 28-40 SITC) o 41,7 % (31,7 mil. euro), na úroveň 44,24 mil. euro.

K poklesu exportu podle výsledků z ledna 2016 (-30,6 % nebo -33,76 mil. euro) v porovnání s tímž obdobím v roce 2015 došlo především kvůli snížení dovozu strojů, zařízení a dopravních prostředků (skupiny 84-90 SITC) o 49,7 % (-16,64 mil. euro), až na úroveň 16,8 mil. euro a taktéž snížení dovozu produkce chemického průmyslu (skupiny 28-40 SITC) o 26,3 % (-7,36 milionů euro), na úroveň 20,64 mil. euro.

Na základě výsledků studie, již provedla Finsko-ruská obchodní komora, je důvodem prudkého poklesu objemu obchodu mezi zeměmi hospodářská krize v Rusku, hospodářské sankce a nízké ceny ropy, slabý rubl a finanční problémy ruských podniků. Během posledních let prudce klesl objem obchodu mezi Finskem a Ruskem. Deficit obchodního obratu dosáhl téměř 3 mld. eur.

Důvodem prudkého poklesu objemu obchodu mezi zeměmi je hospodářská krize v Rusku, hospodářské sankce, nízká cena ropy, slabý rubl a finanční problémy ruských podniků.

Nově v této situaci figuruje fakt, že finské společnosti opět zahlédly pozitivní signály v ruském hospodářství. Více než polovina (52 %) respondentů barometru se domnívá, že ruské hospodářství nepatrně poroste, nebo situace zůstane stejná. Na podzim loňského roku bylo takových pouze 30 % (Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu).

V současnosti je uplatňováno 88 antidumpingových opatření, přičemž 7 ve vztahu k Rusku. Největší počet antidumpingových opatření, tj. více než 50, se uplatňuje proti dovozu z Číny, 6 - pokud jde o dodávky z Indonésie, 5-z Indie a 4-z Malajsie.

S ohledem na dovoz z Ruska v rámci obchodní politiky EU uplatňuje Finsko následující opatření:

- Antidumpingová opatření ve formě cla na tyto produkty: dusičnan amonný, bezešvé trubky, tvarovky pro trubky, svařované hladké trubice, ferosilikon, transformátorová ocel, hliníkové fólie,
- Antidumpingové šetření týkající se za studena válcovaných plechů, které bylo zahájeno 14. května 2015, bylo skončeno 30. května 2016, konečné rozhodnutí o zavedení příslušných opatření se očekává koncem srpna 2016 (v tuto chvíli platí předběžné celní poplatky),
- Kvótní omezení v podobě omezování kvót na zboží jaderného cyklu a kvóty drůbežního masa a výrobků z něj, tarifní kvóty na ječmen a pšenici měkké odrůdy se středním a nízkým obsahem bílkovin, zákaz komerčních aktivit s kožešinami, technické bariéry - zákaz dovozu azbestu a materiálů obsahující azbest, požadavky na chemikálie, podle nařízení (ER) č. 1907/2006 musí být chemické látky v produktech, které jsou v současné době v oběhu na území EU, včetně dovozu, registrovány v Evropské agentuře pro chemické látky, zvláštní označování a balení výrobků, které obsahují nikl kvůli klasifikaci EU niklové soli jako potenciálně nebezpečné podle nařízení č. 1272/2008, omezení dovozu dřeva a výrobků ze dřeva bez potvrzení o legálnosti vytěžení dřeva použitého při výrobě na území země výrobce (podle nařízení EU č. 995/2010), hygienické a rostlinolékařské požadavky na dovážené živočišné produkty v podobě neopodstatněné „regionalizace“ na území Ruské federace (podle nařízení č. 1162/2012),
- Zákaz dovozu zboží pocházejícího z Autonomní republiky Krym a města Sevastopol na území EU. Zákaz poskytování úvěrových fondů (stejně jako poskytování relevantní odborné pomoci a zprostředkovatelských služeb) ohledně Autonomní republiky Krym a města Sevastopol na rozvoj infrastruktury v odvětví telekomunikací, energetiky, těžbu ropy, zemního plynu a nerostných surovin. Zákaz prodeje nebo vývozu jednotlivých zařízení a technologií pro použití v daných oblastech v Autonomní republice Krym a městě Sevastopol. Zákaz investic v Autonomní republice Krym a městě Sevastopol. Zákaz pro evropské společnosti nákupu nemovitostí a podniků, zákaz turistické aktivity (Loginova, s. 38).

Kromě toho je pro komplexní analýzu obchodních a hospodářských vztahů Ruské federace a Finska nutné nejen posouzení vývozu a dovozu zboží, ale také posouzení hlavních tendencí mezinárodního obchodu se službami.

V této fázi existují značné obtíže při provádění statisticky služeb poskytovaných občanům a podnikům z jiných zemí. Pokud jsou dopravní služby, služební a soukromé cesty s větší či menší mírou jistoty účtovány tradičními metodami, je evidence obchodních služeb v oblasti poradenství, inženýrských služeb, programování na úrovni celní a statistické správy nedostatečná a nedokonalá. Jako příklad lze uvést ruské výrobce softwarů, kteří mají možnost pracovat a plnit objednávky na dálku, offshore, a podle expertních odhadů mají pod kontrolou značnou část softwarového trhu ve Finsku.

Tabulka 5. Obchod v oblasti služeb mezi Finskem a Ruskem v letech 2010-2014. mil. euro

	2011	2012	2013	2014	2015
Obrat	2 157,34	2 930,92	3 815,60	4 455,84	4 404,40
poměr v %	99,2 %	135,9 %	130,2 %	116,8 %	98,8 %
Import Ruska	1 652,00	2 233,60	2 908,88	3 467,12	3 365,44
poměr v %	104,2 %	135,2 %	130,2 %	119,2 %	97,1 %
Export Ruska	505,41	697,14	906,72	988,72	1 038,96
poměr v %	85,7 %	137,9 %	130,0 %	109,0 %	105,1 %
Saldo	-1 146,53	-1 536,65	-2 002,16	-2 478,40	-2 326,48
poměr v %	115,1 %	134,0 %	130,2 %	123,8 %	93,9 %

Zdroj: Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu

Podle odhadů Obchodního zastoupení provedených na základě údajů Banky Ruska za rok 2015 bude celkový objem obchodu se službami z Ruska s Finskem za rok 2015 4,4 miliardy euro, což je o 1,2 % méně než v roce 2014.

Na rozdíl od obchodu se zbožím s Finskem je saldo obchodu se službami pro Rusko záporné. Podle výsledků za rok 2015 dosáhl tento ukazatel podle předběžných údajů hodnoty 1,9 mld. euro. Záporné saldo kleslo o 6,1 % v porovnání s rokem 2014.

Ve vývozu služeb mají největší podíl soukromé a služební cesty (specifická hmotnost je 20,7 % a 32,9 %) dopravní služby (především silniční transport) - 29,2 %, ostatní podnikatelské služby (právní, projektové, konzultační, technické) – 10,9 %.

V dovozu služeb připadá také velký podíl na cesty (služební - 2,3 %, soukromé - 72,9 %), sektor jiných pracovních služeb - 11,0 %, telekomunikační, počítačové a informační služby - 7,1 %.

Vzájemný obchod bude nepochybně základem rusko-finské hospodářské spolupráce. V bilaterálním obchodě zůstane v dohledné budoucnosti, z objektivních důvodů, podstatný podíl energetických produktů.

Podíl zpracovaných výrobků v celkovém objemu ruských vývozu je 33,1 % za rok 2015.

Ale přibližně polovinu z nich tvoří ropné produkty a elektrická energie, 30 % chemické výrobky, asi 4 % zpracování dřeva, 7 % kovy a výrobky z nich zhotovené, a asi 5 % strojírenské výrobky. Perspektivy rozvoje exportu komodit jsou spojeny především s

realizací velkých projektů ve Finsku s ruskou účastí, jako je například výstavba jaderné elektrárny Hanhikivi 1 s účastí Rosatomu, stavba arktických lodí za účasti ruské loděnice Helsinki Arctech Shipyard, což se pozitivně odrazí na vývozu produktů s vysokou technologickou náročností (v roce 2015 činila specifická váha produktů s vysokou technologickou náročností v celkových vývozech do Finska 0,5 %).

Realizace velkých projektů v oblasti stavby lodí a v oblasti jaderné energie by tedy měla mít pozitivní dopad na stavební služby, služby informačních a komunikačních technologií, jakož i takzvané „jiné intelektuální služby“ (zejména poradenství v oblasti řízení a projektantství).

4.3 Perspektivy rozvoje

Energetický sektor je tradičně jedním z hlavních směrů ruského vývozu produktů s vysokou technologickou náročností. Zvláště je třeba zmínit dodávky energetického zařízení pro nově vytvořené a zrekonstruované objekty energetického hospodářství ve Finsku. Tradičně aktivní spolupráce je v oblasti jaderné energie. Strategické rozhodnutí o celkovém zvýšení podílu zařízení na výrobu jaderné energie, které bylo vedením země přijato, posílí bilaterální spolupráci v této oblasti. Zvláště perspektivní se může stát dosavadní praxe ruských dodavatelů jaderných reaktorů do společnosti Fortum. Otevírají se další možnosti pro dodávky ruského jaderného paliva.

Vývoj rusko-finské spolupráce ve sféře jaderné energie a doplnění ruských technologií finským know-how v oblasti zabezpečení a správy nám mimo jiné umožňuje rozšířit vývoz ruských jaderných elektráren do třetích zemí.

Co se týče dopravního strojírenství, tak v roce 2018 skončí monopol Finských státních drah (VR) na realizaci železniční dopravy v zemi. Demonopolizace trhu by znamenala nová výběrová řízení na nákup techniky pro železniční dopravu, uzavření smluv na výstavbu dalších služeb infrastruktury (Economy.gov.ru. Prognoz socialno-jekonomicheskogo razvitiya Rossijskoj Federacii na 2016-2018 gody).

V tomto ohledu mají ruští výrobci dané techniky a zařízení jisté vyhlídky místo na finském trhu nebo rozšíření své činnosti. Lepší efektivitu ruského vývozu lze dosáhnout také prostřednictvím zavedení inženýrských novinek. Příkladem takových moderních technologií je dálniční nákladní elektrická lokomotiva AS 2ES5, vyvinutá ruskou společností

Transmašholding a ve spolupráci s francouzskými inženýry. Stavba lodí (Economy.gov.ru. Scenarnye uslovija, osnovnye parametry prognoza socialno–jekonomicheskogo razvitija Rossijskoj Federacii i predelnye urovni cen (tarifov) na usluzi kompanij infrastruktornogo sektora na 2017 god i na planovyj period 2018 i 2019 godov).

Výrazně zvýšila v posledních letech rusko-finská spolupráce v oblasti stavby lodí. Například v rámci bilaterální spolupráce finské loďařské podniky plní zakázky na stavbu plavidel a výrobu námořního zařízení. Je třeba zmínit činnost Spojené korporace výroby lodí, o.a.s. (United shipbuilding Corporation) loděnice Helsinki Arctech Shipyard, na které se staví plavidla ledoborné klasifikace na ruské i finské zakázky (RBC.ru. Prognózy ruské ekonomiky).

Práce se provádí v úzké spolupráci s ruskými loděnicemi, které jsou dodavateli trupových bloků, souprav a lodního vybavení. Pro udržení konkurenceschopnosti finského loďařského průmyslu na světovém trhu snížením výrobních nákladů se stále častěji používá takový typ spolupráce s ruskými partnery, jako je průmyslová kooperace (IEP.ru. Scenarnyj prognoz socialno-ekonomičeskogo razvitija RF v 2016-2018 gg). Nespolupracuje se však jen v rámci ruských zakázek, ale také smluv s třetími zeměmi. V této souvislosti mají ruské strojírenské, kovozpracující společnosti a společnosti zaměřené na výrobu nástrojů dobrou šanci pracovat na subkontrakt, čímž zvyšují svůj vývoz do Finska (Economy.gov.ru. Prognoz socialno-jekonomicheskogo razvitija Rossijskoj Federacii na 2016-2018 gody).

Největším ruským projektem ve Finsku je stavba jaderné elektrárny Hanhikivi 1, již provádí finská společnost Fennovoima s účastí Rosatomu. RAOS Voima (finské podrozdělení SC Rosatom) vlastní 34 % akcií Fennovoimy. 15. října 2015 byla dokončena první přípravná fáze výstavby jaderné elektrárny. Zahájení výroby elektrické energie je naplánováno na rok 2024. Projekt výstavby jaderné elektrárny Hanhikivi 1 je na seznamu projektů udržitelné infrastruktury, které spolufinancuje Národní sociální fond.

Ruské inovační firmy se specializují na výrobu vybavení a náčiní vysoké technické náročnosti, jež je určené k průmyslovým a domácím účelům. I zde je možnost postupu na náročný finský trh. Obchodní zastoupení má dobré zkušenosti s pomocí při vstupu takových společností na finský trh.

Další velice perspektivní oblastí, o které se mluví jak v Rusku, tak i ve Finsku je cestovní ruch – ruští turisté jsou velmi vítanými hosty ve Finsku. Cestovní ruch tak hraje velmi

podstatnou roli ve vzájemných vztazích. Mimochodem turisté z Ruska jsou na prvním místě z hlediska počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních země – jejich počet dosahuje 336 tisíc, na druhém místě je Švédsko s 332 tisíci (Official statistics Finland. Appendix table 5.2. Visitor arrivals and nights spent by country of residence, January-November 2017).

Je tedy možné udělat celkové shrnutí – perspektivy vývojem vzájemných vztahů mezi oběma zeměmi jsou velmi vysoké, existuje velmi množství oblastí, kde by oba dva státy dokázaly využít současnou situaci ke svému prospěchu. Bohužel ale v současné době je problémem sankce a negativní politické vztahy Ruska a Evropské unie.

4.4 Dopad sankcí na vzájemný obchod

Vzhledem k tomu, že předchozí text již zahrnoval dopad sankcí Evropské unie na Rusko, v dalším textu se pozornost zaměří na dopad ruských sankcí na vzájemný obchod s Finskem.

Je nutné uvést, že sankční zboží činily jenom pět procent z celkového dovozu z Finska. Největší dopad měly sankce na finské farmáře, kteří ztratili 400 milionů eur, z toho nejvíce výrobce mléka – 200 milionů eur. Na druhou stranu daná čísla jsou naprosto zanedbatelná vzhledem k finskému vývozu do Ruska přesahujícím pět miliard eur (REGNUM.ru. Finljandija ocenila poteri ot sankcionnoj vojny ES i Rossii).

Je nutné uvést, že export mléka a mléčných výrobků z Finska do Ruska činil 47 % na celkovém finském exportu dané komodity. Tedy je vidět, že sankce mohly mít velmi silný účinek z pohledu zemědělských výrobců. Sankce ale nakonec neměly dost velký dopad na finské farmáře – ty dostaly částečnou kompenzaci od EU ve výši 9 mil eur, a navíc dokázaly zvýšit svůj odbyt v Německu, Švédsku a USA. Jinými slovy ruské proti sankce neměly moc velký vliv na místní farmáře (ZN.ua. FINLJANDIJA. Proshhanie s "finljandizaciej"?).

Z hlediska analýzy dopadu sankcí a reakce politických lídrů obou zemí je vidět, že sankce jsou vnímány velmi negativně. Třeba Rusko téměř hned po vyhlášení proti sankcí ve vztahu k EU uvedlo výjimku pro dovoz sankčních zboží z Finska, vedení Finska téměř ihned po prohlášení ruské vlády o proti sankcích pro evropské zboží uvedlo, že nehodlá dělat žádnou odvetu apod. (Portal kultura. Zdravyj smysl po-finski).

Přitom je nutné uvést, že sankce neměly žádný vliv na politickou stránku věci – Rusko si ponechalo Krym a občanská válka na Ukrajině neustále pokračuje.

4.5 Shrnutí praktické části práce

Po vytvoření praktické části práce je možné přistoupit k jejímu celkovému shrnutí. Zprv je nutné uvést, že vztahy mezi Finskem a SSSR byly daleko bližší, nežli mezi Ruskem a Finskem. Sovětský svaz byl jedním z hlavních obchodních partnerů Finska, což nelze říct o současném Rusku. Je to zřejmě spojeno s rozpadem SSSR a obrovskou ekonomickou stagnací, ze které se Rusko dostalo až za vlády Putina. Finsko jednoduše muselo přeorientovat svoje ekonomické zájmy.

Následujícím shrnutím je to, že Finsko jako spojenec Německa muselo vyplácet SSSR reparace, což ale na druhou stranu založilo ekonomické vztahy mezi SSSR a Finskem – po skončení výplat Finsko mělo zájem o pokračování obchodu s SSSR. Druhá světová válka takovým způsobem založila vzájemnou ekonomickou spolupráci.

Dalším závěrem praktické části práce je to, že v případě vývozu z Ruska jednoznačně převažují fosilní paliva, kdežto v případě Finska se jedná o zboží s vysokou přidanou hodnotou. Tato situace je jednoznačně ve prospěch Finska.

Třetím závěrem je to, že sankce vyhlášené EU a proti sankce ze strany Ruska jednoznačně uškodily vzájemným vztahům. Na druhou stranu je nutné upozornit na vliv propadu rublu a cen ropy, které se odrazily na vzájemném obchodě.

Odvětné sankce ze strany Ruska sice dočasně uškodily finským farmářům, avšak místní zemědělské výrobce dokázaly se z toho brzy vzpamatovat a změnily své trhy odbytu. Navíc k odstranění dopadu sankcí přispěla i částečná kompenzace místním farmářům.

Dále se má uvést i to, že Finsko je jednou ze zemí, které se otevřeně postavily proti vyhlášení sankcí vůči Rusku. Je tedy zřejmě, že Rusko má velmi spolehlivého politického partnera v EU.

5 Závěr

Daná bakalářská práce byla věnována tématu, které hraje bezesporu velice důležitou roli v rámci ruských zahraničních vztahů – jedná se mezinárodní vztahy mezi Ruskem a sousedním Finskem.

Obě dvě země měly po celou dobu velmi těsné vztahy – Finsko bylo součástí Ruské říše od 19. století až do roku 1917, Finsko dostalo svou nezávislost až po ruské říjnové revoluci. Na druhou stranu země měly i negativní vztahy – viz Zimní válka anebo účast Finska ve druhé světové válce na straně Německa. Je ale nutné uvést, že v případě Finska vedení země od 50. let minulého století se rozhodlo pro zdůraznění ekonomických vazeb a historii nechat spíše odborníkům. Daný přístup se Finsku výrazně osvědčil – finské firmy bez problémů obchodují s Ruskem, ruští turisté hrají velmi důležitou roli na trhu cestovního ruchu Finska apod. V tom jsou rusko-finské vztahy spíše výjimkou – viz třeba rusko-polské vztahy anebo vztahy Ruska s pobaltskými zeměmi.

Vztahy mezi oběma zeměmi byly ale ovlivněny sankcemi, které vyhlásilo EU proti Rusku a následnými proti sankcemi ze strany Ruska. Vzájemný obchod propadl o jednu třetinu. Nelze ale jednoznačně uvést, jestli vliv sankcí měl dopad na vzájemný obchod, anebo se jednalo o přímý dopad propadu cen ropy jako hlavního vývozního artikulu Ruska a z toho vyplývajícího dopadu na ekonomiku země. Jednoznačně lze ale říct, že ruské protiakce zaměřené na zemědělskou produkci z Evropské unie neměly výrazný dopad na finské farmáře.

Lze ale předpokládat, že dopad sankcí z poslední doby výrazně klesne a vztahy zemí se dostanou na svou původní úroveň, což jenom prospěje oběma zemím.

V rámci první části práce v souladu s metodikou a prvním dílčím cílem byla vypracována literární rešerše týkající se teorie zahraničního obchodu. Byly uvedeny následující teorie: teorii merkantilismu, teorii Davida Hume, teorie absolutní výhody od Adama Smithe, teorie komparativní výhody, teorie reciproční poptávky, a nakonec teorie periferní ekonomiky. V další části práce se uvedla PEST analýza obou zemí, včetně základního zhodnocení jejich vzájemných vztahů.

Z hlediska splnění druhého dílčího cíle je možné uvést, že sankce měly jednoznačně dopad na vzájemné vztahy v podobě propadu ve výši přibližně jedné třetiny z celkového objemu. Na druhou stranu ve stejnou dobu Rusko čelilo propadu kurzu rublu a ceny ropy, což zřejmě mělo i další dopad na ekonomické vazby mezi oběma zeměmi. Sankce Evropské unie navíc způsobily značné problémy Rusku – krize likvidity, pokles ekonomické aktivity apod.

Z hlediska struktury a komoditní struktury je nutné poukázat na to, že v případě Finska se jedná o zboží vysoce technologického charakteru, kdežto v případě Ruska převažují zejména fosilní paliva.

Na základě výše uvedených argumentů je možné se domnívat, že hlavní cíl dané práce – na základě analýzy rozvoje vzájemného obchodu mezi Ruskem a Finskem určit hlavní tendence týkající se hospodářských vztahů obou zemí – je možné považovat za splněný. Práce je určena pro široký okruh čtenářů zajímajících se o mezinárodní obchod.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

1. BLAŽEK, J. UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje*. Praha: Karolium, 2011. 344 s. ISBN 9788024619743.
2. CIHELKOVÁ, E. *Regionalismus a multilateralismus. Základy nového světového obchodního řádu?* Praha: C. H. Beck, 2010. 400 s. ISBN 978-80-7400-196-3.
3. GRIFFIN, D. *Business with a Purpose: Starting, Building, Managing and Protecting Your New Businesses*. Parkr: Outskirts Press, 2010. 616 s. ISBN 978-1432735654.
4. JIRÁNKOVÁ, M. a kol. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2010. 160 s. ISBN 978-80-247-3276-3.
5. KALÍNSKÁ, E. a kolektiv. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 368 s. ISBN: 978-80-247-4694-4.
6. LIPING, H. *Hyperinflation: A World History*. Oxford: Routledge, 2017. 306 s. ISBN 978-1138560086.
7. MOOSA, I. *Quantitative Easing as a Highway to Hyperinflation*. London: World Scientific Publishing Company, 2013. 460 s. ISBN 978-9814504911.
8. MULAČOVÁ, V. MULAČ, P. a kolektiv. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 520 s. ISBN 978-80-247-4780-4.
9. ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 268 s. ISBN 978-80-247-4694-4.
10. ŠTRACH, P. *Mezinárodní management*. Praha: Grada Publishing, 2009. 167 s. ISBN 978-80-247-2987-9.

Odborné studie

1. BULATOVA, A. VLIJANIE SANKCIJ NA JEKONOMIKU ROSSII. [online]. [2017-09-09]. Dostupné: <<https://cyberleninka.ru/article/n/vliyanie-sanktsiy-na-ekonomiku-rossii>>.
2. SHLJAMINA, B. a kol. *Finlandija – partner Rossii v modernizacii nacionalnoj ekonomiki: informacionno-analiticheskij spravocnik*. Petrohrad: Vydavatelství a polygrafické asociace ruských univerzit, 2013.

Databáze a internetové zdroje

1. Businessinfo.cz. [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz>>.
2. Businessinfo.cz. Teritoriální informace – země. [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/rusko-zahranicni-obchod-zeme/6/1000580/>>.
3. Celní úřad Ruska. Celní statistika zahraničního obchodu. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://stat.customs.ru>>.
4. Časopis Marathon. Mikroekonomická role státu a vývoj tržního mechanismu. [online]. [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <http://www.valencik.cz/marathon/06/mar060z.htm#_Toc154141035>.
5. Demoscop Weekly. [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <<http://demoscope.ru/weekly/2012/0417/tema07.php>>.

6. Economy.gov.ru. Prognoz social'no-jekonomicheskogo razvitija Rossijskoj Federacii na 2016-2018 gody. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://economy.gov.ru/minec/about/structure/depMacro/20151026>>.
7. Economy.gov.ru. Scenarnye uslovija, osnovnye parametry prognoza socialno-jekonomicheskogo razvitija Rossijskoj Federacii i predelnye urovni cen (tarifov) na uslugi kompanij infrastruktornogo sektora na 2017 god i na planovyj period 2018 i 2019 godov. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://economy.gov.ru/minec/about/structure/depmacro/20160506>>.
8. ESM - Ekonomika, Sociologiya, Management. [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.ecsocman.edu.ru/images/pubs/2006/05/04/0000276258/35-Filatovx2c_Lunkin.pdf>.
9. Eurostat. Database. [online]. [2017-09-09]. Dostupné: <<http://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/data/database>>.
10. Eurostat. Main tables. [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/main-tables>>.
11. Expert.ru. Kogda razvod tolko na polzu. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://expert.ru/expert/2017/49/kogda-razvod-tolko-na-polzu/>>.
12. Fontanka. MID RF nazval otnoshenija s Finljandiej horoshimi. [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <<http://m.fontanka.fi/articles/33864/>>.
13. IEP.ru. Scenarnyj prognoz socialno-ekonomičeskogo razvitija RF v 2016-2018 gg. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://iep.ru>>.
14. MPO. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. EU RESTRICTIVE MEASURES IN VIEW OF THE SITUATION IN EASTERN UKRAINE AND THE ILLEGAL ANNEXATION OF CRIMEA. [online]. [2017-09-09]. Dostupné: <<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/51066/58042/614997/priloha001.pdf>>.
15. MPO. EU SCHVÁLILA STRUKTURU EKONOMICKÝCH SANKCÍ PROTI RUSKÉ FEDERACI. [online]. [2017-09-09]. Dostupné: <<https://www.mpo.cz/dokument151892.html>>.
16. Official statistics Finland. Annual changes of Consumer Price Index. [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/en/StatFin/StatFin__hin_khi/statfin_khi_pxt_007.px/table/tableViewLayout1/?rxid=36ff9e36-b7bc-4fe0-ba72-a23aedd2d342>.
17. Official statistics Finland. Appendix table 5.2. Visitor arrivals and nights spent by country of residence, January-November 2017. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <https://www.stat.fi/til/matk/2017/11/matk_2017_11_2018-01-18_tau_010_en.html>.
18. Official statistics Finland. Gross domestic product (GDP) at market prices 1975-2016. [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://www.stat.fi/til/vtp/2016/vtp_2016_2017-07-13_tau_001_en.html>.
19. Oficiální statistický úřad Ruska. Bezrobotica. [online]. [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/wages/labour_force/#>.
20. Oficiální statistický úřad Ruska. Demografija. [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.gks.ru/free_doc/2012/demo/demo-doc108.htm>.
21. Oficiální statistický úřad Ruska. Infjacija. [online]. [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <http://www.gks.ru/free_doc/new_site/prices/potr/tab-potr1.htm>.

22. Oficiální statistický úřad Ruska. Vneshnjaja trgovlja. [online]. [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/ftrade/#>.
23. Oficiální statistický úřad Ruska. VVP. [online]. [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <http://www.gks.ru/free_doc/new_site/vvp/vvp-god/tab1.htm>.
24. Oficiální stránky České národní banky. Měnový kurz jako nástroj měnové politiky – nejčastější otázky a odpovědi. [online]. [cit. 2017-09-23]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/menovy_kurz_jako_nastroj_menove_politiky.html>.
25. Portal kultura. Zdravyj smysl po-finski. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://portal-kultura.ru/articles/world/58632-zdravyj-smysl-po-finski/?print=Y&CODE=58632-zdravyj-smysl-po-finski>>.
26. Portal vneshneekonomicheskoj informacii. Finlandija. Vneshneekonomicheskaja dejatel'nost'. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://www.ved.gov.ru>>.
27. Rating celosvětového ekonomického fóra Globální index konkurenceschopnosti. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<https://www.weforum.org/>>.
28. RBC.ru. Prognózy ruské ekonomiky. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://quote.rbc.ru>>.
29. Regnum informační agentura. VCIOM: 60% rosijan ne imejut detej I ne planirujut obzavoditsja nimi. [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <<http://www.regnum.ru/news/1090748.html>>.
30. REGNUM.ru. Finljandija ocenila poteri ot sankcionnoj vojny ES i Rossii. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<https://regnum.ru/news/2128693.html>>.
31. Ria novosti. Mezghosudarstvennyje otnoshenija Rossii i Finljandii. [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <<https://ria.ru/spravka/20170330/1490909180.html>>.
32. Rusexporter.ru. Analýza vzájemného obchodu Ruska a Finska za rok 2015. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://www.rusexporter.ru/>>.
33. S&T RF. Zakonodateli xotjat rassirit nalogovije lgoti inovacionnim predprijatijam. [online]. [cit. 2017-09-23]. Dostupné z: <http://www.strf.ru/innovation.aspx?CatalogId=223&d_no=31959>.
34. ZIMPORT.ru. IMPORTOZAMESHHENIE V SELSKOM HOZYAJSTVE. [online]. [2017-09-14] Dostupné: <<http://zimport.ru/importozameshhenie-v-selskom-hozyajstve/>>.
35. ZN.ua. FINLJANDIJA. Proshhanie s "finljandizaciej"? [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<https://zn.ua/international/finlyandiya-proshhanie-s-finlyandizaciej-.html>>.